

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของต้นทุนตัวแทนกับค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียม
ในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

นางสาววิไลพร เหลืองกมลจินดา

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN FACTOR OF AGENCY COSTS AND
NON-AUDIT FEES

Miss Wilaiporn Langkamoljinda

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting

Department of Accountancy
Faculty of Commerce and Accountancy
Chulalongkorn University
Academic Year 2008
Copyright of Chulalongkorn University

วิไลพร เหลืองกมลจินดา : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของต้นทุนตัวแทนกับค่าบริการ
อื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี. (THE RELATIONSHIP
BETWEEN FACTOR OF AGENCY COSTS AND NON-AUDIT FEES) อ. ที่ปรึกษา :
อ. ดร. เอมอร ใจเก่งกิจ, 77 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต้นทุนตัวแทนกับ
ค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ระหว่างปี 2548 – 2549
ยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ กลุ่มประกันชีวิตและประกันภัย กองทุนรวม และบริษัท
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI การศึกษาครั้งนี้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ
(Multiple Regression analysis) เป็นตัวแบบในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ
และตัวแปรตาม ตัวแปรที่สนใจศึกษาประกอบด้วย (1) สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหาร (2) สัดส่วน
การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (3) อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน (4) อัตราส่วนกำไรก่อนภาษี
เงินได้และรายการพิเศษต่อส่วนผู้ถือหุ้น (5) การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี (6) การเปลี่ยนประธาน
เจ้าหน้าที่บริหาร และ (7) อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ การศึกษาครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา
(ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิง
อนุมาน (การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ พบว่า ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร
ความเสี่ยงทางการเงิน และผลการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ
ค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย
ของ Firth (1997) แต่ทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่สมมติฐานไว้ เนื่องจากโครงสร้างของ
ตลาดทุนของประเทศไทยแตกต่างกับต่างประเทศ นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า สัดส่วนการ
ถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
และอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ มีความสัมพันธ์กับค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการ
สอบบัญชีของผู้สอบบัญชีแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาควิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่อ..... วิไลพร เหลืองกมลจินดา
สาขาวิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2551.....

4882260126 : MAJOR ACCOUNTING

KEYWORD : AGENCY COST / AUDIT FEES / NON-AUDIT FEES /THE TOTAL SHARES OWNED BY DIRECTORS / OWNERSHIP OF THE LARGEST STOCKHOLDER / LEVERAGE RATIO

WILAIORN LANGKAMOLJINDA : THE RELATIONSHIP BETWEEN FACTOR OF AGENCY COSTS AND NON-AUDIT FEES. THESIS ADVISOR: AIM-ORN JAIKENGKIT, Ph. D., 77 pp.

The main objective of this thesis is to study the relationship among factor of agency costs and non-audit fees. The sample was listed companies in the Stock Exchange of Thailand for the period of 2005 – 2006, excluding all the firm in the financial institution sectors. The study adopted a multiple regression analysis sample technique. Studying variables consist of (1) The percentage of total share owned by directors of company (2) Percentage share ownership of the largest stockholder (3) Leverage ratio (4) Profit before extraordinary items and tax (5) The company installed a new information or no (6) The company have a new external chief executive officer or no. Not-only descriptive statistics (frequency, percentage, minimum, maximum, mean and standard deviation) but also inferential statistics (Multiple Regression) are used to analyze the data.

At 95 % of confidence interval, the study did find the relationship between of The percentage of total share owned by directors of company, Leverage ratio, and Profit before extraordinary items and tax with non-audit is significant of statistics but opposite relationship of hypotheses because The Market capitals in the Stock Exchange of Thailand difference The Market capitals in the Stock Exchange of oversea . However, the study did not find the relationship between of Percentage share ownership of the largest stockholder, The company installed a new information or no, and The company have a new external chief executive officer or no with non-audit is not significant of statistics.

Department.....Accountancy..... Student's signature.....
Field of study.....Accounting..... Advisor's signature.....
Academic year.....2008.....

กิติพร เบล็องกุลสินต
[Signature]

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร.เอมอร ใจเก่งกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางตลอดการจัดทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน รวมทั้งท่านได้ให้ความกรุณาตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่านไว้ ณ ที่นี้ และข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ วีรวรรณ พูลพิพัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.วรศักดิ์ ทุมมานนท์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ คุณธวัชชัย เกียรติกวานกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าและให้คำชี้แนะอันเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ข้าพเจ้าตั้งแต่การศึกษาชั้นต้นจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อนาวิน เหลืองกมลจินดา คุณแม่เซียมลิ่ง แซ่เต็ง และพี่น้องของข้าพเจ้า ตลอดจนเพื่อนทุกคน ที่ช่วยเป็นกำลังใจและคอยให้ความช่วยเหลือที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาด้วยดีโดยตลอดจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบแต่ผู้มีพระคุณและคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน หากวิทยานิพนธ์มีความผิดพลาดหรือความคลาดเคลื่อนประการใดผู้เขียนขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	5
1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.7 ระเบียบวิธีวิจัย.....	8
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
1.9 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1 แนวคิดและทฤษฎี.....	13
แนวคิดและทฤษฎีตัวแทน.....	13
แนวคิดการลดต้นทุนตัวแทน.....	13
2.2 เอกสารและงานวิจัย.....	15
การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี.....	15
การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนตัวแทนกับความเป็นอิสระของ ผู้สอบบัญชี.....	16
2.3 การจำแนกประเภทการบริการอื่นที่ไม่ใช่งานสอบของผู้สอบบัญชี.....	17

	หน้า
2.4 การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย.....	20
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	25
3.1 รูปแบบที่ใช้ในการวิจัย.....	25
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	26
3.3 การวัดค่าตัวแบบและการอธิบายเกี่ยวกับตัวแปร.....	28
3.4 แหล่งรวบรวมและการเก็บข้อมูล.....	35
3.5 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
4.1 แนวทางในการวิเคราะห์การถดถอย.....	38
4.2 สถิติเชิงพรรณนา.....	40
4.3 สถิติเชิงอนุมาน.....	46
4.4 สรุป.....	56
5 บทสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	60
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	62
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	65
5.3 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	67
5.4 ประโยชน์จากงานวิจัย.....	67
5.5 ข้อเสนอแนะ.....	68
รายการอ้างอิง.....	69
ภาคผนวก.....	72
ภาคผนวก ก การตรวจสอบเงื่อนไขในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ.....	73
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	77

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า	
1.1	รายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิด.....	10
2.1	สรุปแหล่งที่มาของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	19
3.1	การจำแนกกลุ่มตัวอย่าง.....	26
3.2	ตัวอย่างการวัดค่าตัวแปรผู้ถือหุ้นรายใหญ่.....	31
4.1	ข้อมูลตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์.....	40
4.2	แสดงข้อมูลของตัวแปรตาม: CFAF.....	41
4.3	แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: DIRSH.....	41
4.4	แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: OWN.....	42
4.5	แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: DTA.....	42
4.6	แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: ROCE.....	43
4.7	แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: NEWI.....	43
4.8	แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: CEO.....	44
4.9	แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: GROWTH.....	44
4.10	แสดงข้อมูลของตัวแปรควบคุม: IN.....	45
4.11	แสดงข้อมูลของตัวแปรควบคุม: SR.....	45
4.12	แสดงข้อมูลของตัวแปรควบคุม: TA.....	46
4.13	แสดงข้อมูลของตัวแปรควบคุม: B4.....	46
4.14	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษา.....	47
4.15	ผลการประมาณค่าและค่าสถิติต่าง ๆ จากสมการถดถอยเชิงพหุ.....	52
4.16	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	58

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แนวคิดการลดต้นทุน.....	3
2 กรอบแนวคิดของงานวิจัย.....	7

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

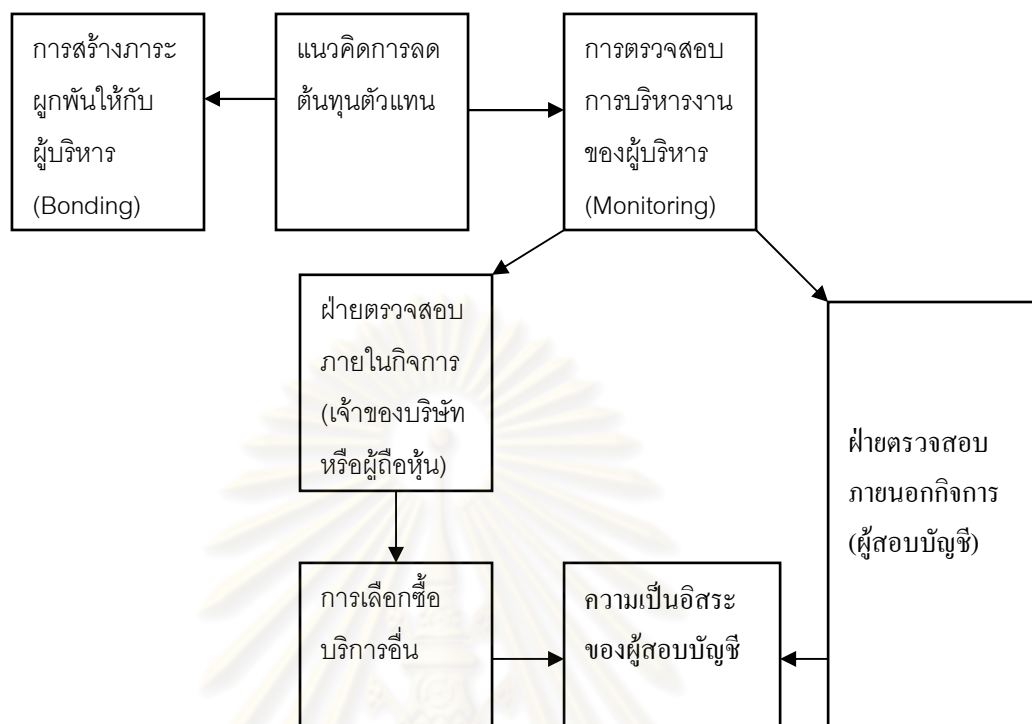
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจปัจจุบันได้มีการพัฒนาจากเจ้าของธุรกิจคนเดียว มาเป็นธุรกิจในลักษณะมหาชน คือมีผู้ถือหุ้นหลายคนเป็นเจ้าของเงินทุน โดยผู้ถือหุ้นเหล่านี้จะบริหารงานผ่านตัวแทน (Agent) กล่าวคือในการดำเนินงานของบริษัท ผู้ถือหุ้นได้แต่งตั้งตัวแทนเพื่อบริหารงานแทนตัวผู้ถือหุ้น โดยตัวแทนคือ ผู้บริหารมีหน้าที่ในการสร้างผลประโยชน์ให้แก่บริษัทและตัวผู้ถือหุ้น แต่ในความเป็นจริงผู้บริหารอาจพยายามหาหนทางสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับกิจการก็ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเอื้ออำนวยผลประโยชน์ให้กับตนด้วยในเวลาเดียวกัน โดย Jensen and Meckling (1976) ได้กล่าวว่าทุกคนย่อมมีแรงผลักดันที่จะทำทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวด้วยกันทั้งสิ้น สิ่งที่ตามมาคือปัญหาความขัดแย้งกันระหว่างผู้ถือหุ้นกับฝ่ายบริหาร ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งจากฝ่ายของผู้ถือหุ้น หรือจากฝ่ายบริหารล้วนส่งผลทำให้เกิดค่าใช้จ่าย เพื่อลดหรือแก้ปัญหาความขัดแย้งดังกล่าว ซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าว คือต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการมีตัวแทนหรือที่เรียกว่าต้นทุนตัวแทน (Agency Costs) ดังนั้นในฐานะผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทจึงต้องพยายามลดต้นทุนตัวแทนของบริษัทลง ซึ่งบริษัทสามารถลดต้นทุน โดยการลดต้นทุนทำได้ 2 แนวทาง คือการสร้างภาระผูกพันให้กับผู้บริหาร (Bonding) และการติดตามตรวจสอบผู้บริหาร (Monitoring) ซึ่งแนวทางในการลดต้นทุนตัวแทนด้วยวิธีการสร้างภาระผูกพันให้กับคณะผู้บริหารนั้น เป็นการทำให้ผู้บริหารมีส่วนร่วมส่วนเสียกับบริษัท โดยผ่านทางกรให้หุ้นของบริษัทแก่คณะผู้บริหาร เพื่อที่จะให้ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของบริษัทด้วย ซึ่งถือเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารมีความสนใจในการเพิ่มความมั่งคั่งให้แก่เจ้าของบริษัทมากขึ้นเป็นการเพิ่มความมั่งคั่งให้กับตัวผู้บริหารเองด้วย แต่อย่างไรก็ตามการเพิ่มสัดส่วนความเป็นเจ้าของบริษัทแก่ผู้บริหารเกิดผลเสียแก่บริษัทได้ โดยเฉพาะเมื่อผู้บริหารมีสัดส่วนความเป็นเจ้าของบริษัทในระดับสูง ผู้บริหารก็จะมีอำนาจในการตัดสินใจ (Voting right) ในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะกำหนดทิศทางการดำเนินงานของบริษัทที่เบี่ยงเบนไปในแนวทางที่ให้ประโยชน์ส่วนตัว แทนที่จะทำเพื่อประโยชน์ของบริษัท ในขณะที่การติดตามตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหารนั้นเพื่อให้การดำเนินงานของผู้บริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วยวิธีการควบคุมจากภายในและภายนอก (ชนิด: 2543) จึงอาจกล่าวได้ว่าแนวทางการลดต้นทุนตัวแทนด้วยการติดตามตรวจสอบการบริหารงาน

ของฝ่ายบริหารจะสามารถยับยั้งและป้องกันปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์นี้ได้ตรงประเด็นกว่าการสร้างภาระผูกพันให้กับคณะผู้บริหาร โดยแบ่งการติดตามตรวจสอบออกเป็น 2 ฝ่าย คือ การตรวจสอบภายในโดยผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัท และการตรวจสอบภายนอกโดยบุคคลภายนอก ได้แก่ ผู้สอบบัญชี

การติดตามการตรวจสอบจากภายนอกเพื่อตรวจสอบการทำงานของบริษัทเพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่องเกี่ยวกับการควบคุมภายในของกิจการ และบางครั้งการตรวจสอบอาจตรวจพบการทุจริตในกิจการ ทำให้ผู้บริหารและผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทสามารถแก้ไขได้ทันเวลา และในการติดตามการตรวจสอบภายในถือว่าเป็นเครื่องมือและกลไกสำคัญของผู้บริหารในการช่วยสอบทานความถูกต้องของการดำเนินงาน สิ่งที่ได้จากการตรวจสอบภายในคือช่วยเสริมสร้างความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ด้วยเหตุนี้จึงมีการแบ่งการตรวจสอบออกเป็นสองฝ่าย โดยการตรวจสอบภายนอก ได้แก่ผู้สอบบัญชี มีหน้าที่รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินว่าได้มีการจัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป รวมถึงการรายงานให้กิจการทราบถึงจุดอ่อนของระบบการควบคุมภายในหรือความเสี่ยงหรือโอกาสการเกิดทุจริตภายในกิจการ แต่ในความเป็นจริงผู้สอบบัญชีภายนอกอาจไม่มีเวลาเพียงพอในการตรวจสอบทุกแง่มุมในกิจการเนื่องจากผู้สอบบัญชีภายนอกเข้าไปตรวจสอบเพียงประมาณปีละสามถึงสี่ครั้ง หรือผู้สอบบัญชีภายนอกอาจไม่ทราบรายละเอียดของทุก ๆ แผนกในกิจการ ในบริษัทจึงต้องมีฝ่ายตรวจสอบภายในของกิจการทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบภายในกิจการ โดยการควบคุมภายในจะเกิดขึ้นจากเจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับการดำเนินงานของบริษัท แต่ในทางปฏิบัติแล้วผู้ถือหุ้นอาจมีการกระจายตัวมากเกินไปที่จะทำการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารได้ ซึ่งจะทำให้การควบคุมและติดตามการบริหารงานของผู้บริหารจากภายในบริษัทเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทอาจมีการเรียกใช้บริการอื่นจากผู้สอบบัญชีนอกเหนือจากการบริการงานสอบบัญชี ซึ่งกระบวนการการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีจะช่วยให้การตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารให้มีความโปร่งใส และถูกต้องมากขึ้น ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1: แนวคิดการลดต้นทุนตัวแทน

จากแผนภาพที่ 1 แนวคิดการลดต้นทุนตัวแทนสามารถทำได้ 2 แนวทางคือ การสร้างภาระผูกพันให้กับผู้บริหาร (Bonding) และการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหาร (Monitoring) จากที่กล่าวไว้ข้างต้นว่าแนวทางในการลดต้นทุนตัวแทนด้วยวิธีการการติดตามตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารสามารถยับยั้งและป้องกันปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ได้ตรงประเด็นกว่าการสร้างภาระผูกพันให้กับผู้บริหาร โดยการติดตามการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแบ่งออกเป็น การติดตามตรวจสอบจากภายนอกคือ ผู้สอบบัญชีภายนอก และการติดตามตรวจสอบจากภายในของกิจการคือ ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัท ซึ่งการตรวจสอบภายในที่เป็นภาระหน้าที่ของผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทอาจมีปัญหามาจากการกระจายตัวของผู้ถือหุ้น ทำให้ยากต่อการตรวจสอบและควบคุมดูแล เป็นเหตุให้ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทมีความต้องการเรียกใช้บริการอื่นจากผู้สอบบัญชีนอกเหนือจากบริการงานสอบของผู้สอบบัญชี เนื่องจากผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทต้องการความเชื่อมั่นในการติดตามการตรวจสอบ จึงตระหนักถึงความความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี เพราะต้องการการรับรองจากผู้สอบบัญชีในการรับรองงบการเงินและพิสูจน์ผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ผู้ถือหุ้นและเจ้าของบริษัทมีความมั่นใจในข้อมูลทางการเงินของบริษัท ดังนั้นกล่าวได้ว่าผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทมีความจำเป็นต้องอาศัยผู้สอบ

บัญชีเป็นผู้ทำการแทนในการติดตามการตรวจสอบฝ่ายบริหารเพื่อตรวจสอบการทุจริตของผู้บริหารหรือการตรวจสอบและควบคุมระบบงานภายในของกิจการ อย่างไรก็ตามการให้บริการงานสอบบัญชีและการให้บริการอื่นของผู้สอบบัญชียังเป็นสิ่งที่บุคคลภายนอกให้ความสนใจในความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี เนื่องจากการคิดค่าธรรมเนียมนั้น ในบางครั้งเป็นจำนวนเงินที่สูง ทำให้ถูกมองว่าผู้สอบบัญชีอาจไม่มีความเป็นอิสระในการตรวจสอบ หรืออยู่ภายใต้อิทธิพลใดๆ นอกจากนี้ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีเป็นเรื่องที่บุคคลหลายฝ่ายให้ความสนใจ เพราะมีผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ นักลงทุน ผู้อื่นที่ใช้งบการเงินใช้ประกอบการตัดสินใจ แต่ปัจจุบันผู้สอบบัญชีถูกสงสัยในความเป็นอิสระเนื่องจากการรับงานของผู้สอบบัญชี กล่าวคือนอกเหนือจากการให้บริการสอบบัญชีแล้ว ผู้สอบบัญชีได้มีการให้บริการอื่นนอกเหนือจากงานสอบด้วย และจากงานวิจัยของ Parkash and Venable (1993) พบว่าค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าบริการสอบบัญชีเป็นตัวชี้วัดระดับของต้นทุนตัวแทนที่เกิดขึ้นได้ โดยตัวแปรที่ใช้ในศึกษาประกอบด้วย เปอร์เซนต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร เปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ และความเสี่ยงทางการเงิน ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีความเที่ยงธรรมในการวัดผลของต้นทุนตัวแทนที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Firth (1997) ที่พบว่าค่าบริการอื่นนอกเหนือจ่าค่าบริการสอบบัญชีสามารถอธิบายระดับของต้นทุนตัวแทนที่เกิดขึ้นได้ หลังจากได้มีการศึกษาและทดสอบตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย การถือหุ้นของผู้บริหาร การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ความเสี่ยงทางการเงิน ผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ เป็นตัวแปรที่ใช้ในการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ก่อให้เกิดต้นทุนตัวแทนกับค่าบริการอื่นนอกเหนือจากงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี และ Craswell (2000) ได้ศึกษาตัวแปรซึ่งประกอบด้วย การถือหุ้นของผู้บริหาร การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ และความเสี่ยงทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับการเกิดต้นทุนตัวแทน นอกจากนี้ยังพบว่าความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีซึ่งวัดจากการให้บริการอื่นนอกเหนือจากบริการสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีสามารถควบคุมและลดต้นทุนตัวแทนลงได้

จากที่ได้ไว้ข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ทำให้เกิดต้นทุนตัวแทนกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และจากงานวิจัยในอดีตพบว่า (1) เปอร์เซนต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (2) เปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (3) ความเสี่ยงทางการเงิน (Parkash and Venable (1993), และ(Firth (1997)) (4) ผลการดำเนินงาน (5) การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี (6) การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และ (7) การเติบโตของทรัพย์สิน (Firth (1997)) ซึ่งปัจจัยทั้ง 7 ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดต้นทุนตัวแทนขึ้น

อย่างไรก็ตามการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยของต้นทุนตัวแทนดังกล่าวที่พบในปัจจุบันเป็นการศึกษาที่ทำในต่างประเทศ การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดต้นทุนตัวแทนในประเทศไทยจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษา เนื่องจากในการศึกษาพบว่าการเกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนจะก่อให้เกิดผลเสียแก่บริษัท และทำให้ทราบว่าค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าบริการการสอบบัญชีที่สามารถเป็นตัวชี้วัดระดับของต้นทุนตัวแทนที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของต้นทุนตัวแทนกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

1.2 คำถามการวิจัย

จากที่กล่าวมาข้างต้น คำถามงานวิจัยคือ ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดต้นทุนตัวแทนมีความสัมพันธ์อย่างไร และในทิศทางใดกับการใช้บริการอื่นนอกเหนือจากบริการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดต้นทุนตัวแทนกับการใช้บริการอื่นนอกเหนือจากบริการงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ซึ่งปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดต้นทุนตัวแทนประกอบด้วย (1) เพอร์เซนต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (จำนวนหุ้น) (2) เพอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (จำนวนหุ้น) (3) ความเสี่ยงทางการเงิน (4) ผลการดำเนินงาน (5) การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี (6) การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และ (7) อัตราการเติบโตของกิจการกับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี โดยวัดระดับของต้นทุนตัวแทนผ่านสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. การศึกษานี้ใช้ข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. การศึกษาในครั้งนี้ไม่รวมถึงกลุ่มธุรกิจดังต่อไปนี้
 - 2.1 กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ (Company under Rehabilitation)

2.2 บริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน ได้แก่ หมวดเงินทุนและหลักทรัพย์ (Finance and Securities) หมวดประกันภัยและประกันชีวิต (Insurance) และหมวดธนาคาร (Banking)

2.3 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI

เนื่องจากกลุ่มบริษัทดังกล่าวมีข้อบังคับในการจัดทำและนำเสนองบการเงินที่แตกต่างไปจากบริษัทอื่น ๆ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือมีกิจกรรมทางการเงินและการดำเนินงานที่แตกต่างไปจากบริษัททั่วไป เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถเป็นตัวแทนประชากรในภาพรวมได้ ผู้วิจัยจึงไม่นำกลุ่มที่ทำการยกเว้นข้างต้นมารวมวิเคราะห์

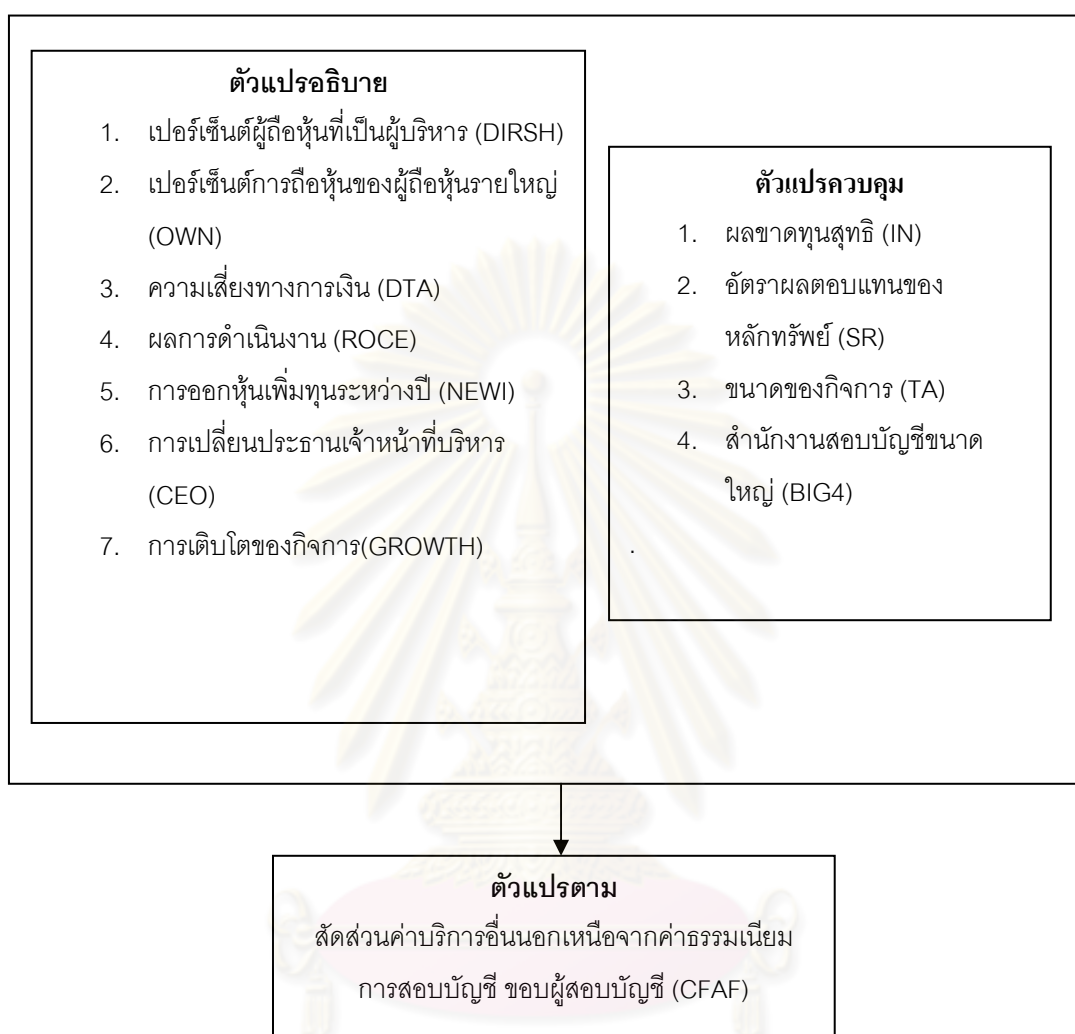
3. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากข้อมูลที่บริษัทเปิดเผยต่อสาธารณะ ได้แก่ งบการเงิน รายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รวมถึงข้อมูลอื่นๆ จากเว็บไซต์ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลของปี 2548-2549

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถจำแนกตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) สำหรับตัวแปรอิสระจะประกอบไปด้วย ตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) และตัวแปรควบคุม (Control Variables) รายละเอียดของแต่ละตัวแปรจะแสดงไว้ในตัวแบบการวัดค่าและรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิด

ในส่วนนี้จะเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้นำเสนอไว้ในแผนภาพที่ 2 ซึ่งอยู่ในหน้าถัดไป โดยในกรอบแนวคิดการวิจัยนี้จะอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต้นเหตุตัวแทนกับปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทน โดยการวัดระดับปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทน เป็นการวัดจากสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีต่อค่าบริการสอบบัญชี หากสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสูง แสดงว่ามีปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนเกิดขึ้น โดยปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนประกอบด้วย (1) เฟอร์เทินต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (จำนวนหุ้น) (2) เฟอร์เทินต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (จำนวนหุ้น) (3) ความเสี่ยงทางการเงิน (4) ผลการดำเนินงาน (5) การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี (6) การเปลี่ยนแปลงประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และ (7) อัตราการเติบโตของสินทรัพย์

ตัวแปรอิสระ

แผนภาพที่ 2: แสดงกรอบแนวคิดของงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของต้นทุนตัวแทน กับค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบของผู้สอบบัญชี

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้สอบบัญชี (Auditor or Public Accountant) หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี คือ เป็นการตรวจสอบสมุดบัญชี เอกสารประกอบการลงบัญชี หลักฐานอื่น ๆ โดยผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี

ค่าธรรมเนียม (Fees) หมายถึง ค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี (Audit Fees) และผลตอบแทนจากการบริการอื่นที่ไม่ใช่งานสอบ (Non-Audit Fees) ซึ่งถือเป็นรายได้ส่วนใหญ่ของสำนักงานสอบบัญชีและผู้สอบบัญชี

ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ตามความหมายของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้อธิบายในหัวข้อศัพท์ตลาดทุนว่า ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (Major shareholder) คือ ผู้ถือหุ้นที่ไม่่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมถือหุ้นในบริษัทจดทะเบียนรวมกันเกินกว่าร้อยละ 10 ของทุนชำระแล้วของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งการถือหุ้นดังกล่าวนี้นับรวมถึงหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: 2548)

การถือหุ้นของผู้บริหาร หมายถึง ผู้ถือหุ้นที่เป็นกรรมการ กรรมการบริหาร ผู้จัดการ พนักงานระดับผู้จัดการฝ่ายขึ้นไป หรือผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีอำนาจในการจัดการของบริษัทจดทะเบียนและรวมถึงบุคคลซึ่งบริษัทจดทะเบียนทำสัญญาให้มีอำนาจทั้งหมดหรือบางส่วนในการบริหารงานของบริษัทจดทะเบียน แต่จะไม่รวมผู้บริหารที่ถือครองหุ้นในนามของบริษัทอื่น

1.7 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ความเสี่ยงทางการเงิน ผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และอัตราการเติบโตของกิจการ กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบของผู้สอบบัญชี ซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนของระเบียบวิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research Methodology) ในการวิจัยจะใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression analysis) เป็นตัวแบบในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม สำหรับตัวแปรตาม (Dependent Variables) ในงานวิจัยฉบับนี้คือ สัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี (Non-audit fees) ส่วนตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วยตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) และตัวแปรควบคุม (Control Variables) ส่วนรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิดจะอธิบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร ดังจะนำเสนอในลำดับถัดไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีรอบระยะเวลาบัญชีสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548 และ 2549 สำหรับวิธีการเลือกตัวอย่างในงานวิจัยฉบับนี้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเลือกตัวอย่างที่มีข้อมูลที่ต้องการศึกษาทั้งหมดและเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยเฉพาะ สำหรับแหล่งข้อมูลสำคัญที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวได้มาจากการทบทวนเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เว็บไซต์และสื่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นต้องใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่ได้มาจากรายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือ SETSMART เพื่อใช้ในการระบุกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆ

ตัวแบบการวัดค่า

ผู้วิจัยมุ่งที่จะตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของต้นทุนตัวแทน กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี โดยใช้ตัวแบบการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยการนำตัวแบบในงานวิจัยของ Firth (1997) มาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยครั้งนี้

สมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการทดสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีลักษณะดังนี้

$$\text{CFAF} = B_0 + B_1 \text{DIRSH} + B_2 \text{OWN} + B_3 \text{DTA} + B_4 \text{ROCE} + B_5 \text{NEWI} + B_6 \text{CEO} \\ + B_7 \text{GROWTH} + B_8 \text{IN} + B_9 \text{SR} + B_{10} \text{TA} + B_{11} \text{BIG4} + e$$

คำอธิบายตัวแปร

CFAF คือ สัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

DIRSH คือ เปอร์เซนต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (จำนวนหุ้น)

OWN คือ เปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (จำนวนหุ้น)

DTA	คือ ความเสี่ยงทางการเงิน
ROCE	คือ ผลการดำเนินงาน
NEWI	คือ การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี
CEO	คือ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี
GROWTH	คือ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์
IN	คือ ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ
SR	คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์
TA	คือ ขนาดของกิจการ
BIG4	คือ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี
e	คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

สมการแบบโครงสร้างข้างต้นมีประโยชน์ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระ เมื่อได้รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแล้วจะนำไปประมาณค่าหรือพยากรณ์ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ต่อไป

ตารางที่ 1.1 รายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิดสามารถอธิบายได้ดังนี้

บทบาทของตัวแปร	ตัวย่อ	คำจำกัดความ	ประเภท	สัญลักษณ์ที่คาดหวัง
ตัวแปรตาม	CFAF	สัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	Continuous	n/a
ตัวแปรอิสระ	DIRSH	เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร	Continuous	+
ตัวแปรอิสระ	OWN	เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่	Continuous	+
ตัวแปรอิสระ	DTA	ความเสี่ยงทางการเงิน	Continuous	-
ตัวแปรอิสระ	ROCE	ผลการดำเนินงาน	Continuous	+
ตัวแปรอิสระ	NEWI	การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี (NEWI) 1 = กิจการมีการออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างที่ทำการศึกษ 0 = ถ้าไม่มี	(1, 0)	+

บทบาทของตัวแปร	ตัวย่อ	คำจำกัดความ	ประเภท	สัญลักษณ์ที่คาดหวัง
ตัวแปรอิสระ	CEO	การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร 1 = กิจการมีการเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ ระหว่างที่ทำการศึกษาหรือย้อนหลัง 2 ปีที่ทำการศึกษา 0 = ถ้าไม่มี	(1, 0)	+
ตัวแปรอิสระ	GROWTH	อัตราการเติบโตของกิจการ	Continuous	+
ตัวแปรอิสระ	IN	ผลกำไรขาดทุนสุทธิ (IN) 1 = กำไรสุทธิ 0 = ขาดทุนสุทธิ	(1, 0)	+
ตัวแปรอิสระ	SR	อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์(SR)	Continuous	-
ตัวแปรอิสระ	TA	ขนาดของกิจการ (TA)	Continuous	+
ตัวแปรอิสระ	B 4	ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี 1 = BIG 4 - บริษัท ไพร่ซวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด - บริษัท ดีลอยท์ ทัช ไร่มัทสุ ไชยยศ จำกัด - บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิไชย สอบ บัญชี จำกัด - บริษัท สำนักงาน เอ็นส์ท แอนด์ ยั้ง จำกัด และ 0 = NON-BIG 4	Continuous	+

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของต้นทุนตัวแทนกับค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนนำผลการศึกษาที่เกิดขึ้น มาใช้ประกอบในการพิจารณาตัดสินใจในการลงทุนในบริษัทต่าง ๆ
3. ผู้ถือหุ้นสามารถนำตัวแบบมาใช้ในการวิเคราะห์ ในการพิจารณาควบคุมและลดต้นทุนตัวแทน
4. เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานรัฐ สภาวิชาชีพ หรือตลาดหลักทรัพย์ในการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี
5. เป็นความรู้พื้นฐานสำหรับงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.9 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ

บทที่ 2 กล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบที่ใช้ในการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การตั้งสมมติฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 กล่าวถึง บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ข้อจำกัดในการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในอนาคต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีตัวแทน

ธุรกิจในปัจจุบันมีการพัฒนาจากการเป็นเจ้าของธุรกิจคนเดียว มาเป็นธุรกิจในลักษณะมหาชน คือมีผู้ถือหุ้นหลายคนเป็นเจ้าของเงินทุน และบริหารงานผ่านตัวแทนซึ่งทำหน้าที่บริหารบริษัทให้เติบโตและสร้างผลประโยชน์ให้แก่บริษัทหรือผู้ถือหุ้น แต่การบริหารงานผ่านตัวแทนอาจทำให้ผู้ถือหุ้นเสียผลประโยชน์ เนื่องจากในความเป็นจริงทุกคนย่อมมีความต้องการผลกัณฑ์ที่จะทำให้ผู้ถือหุ้นเสียผลประโยชน์ส่วนตัวด้วยกันทั้งสิ้น สิ่งที่ตามมาคือปัญหาความขัดแย้งกันระหว่างผู้ถือหุ้นกับผู้บริหาร โดยปัญหาทางด้านตัวแทนถูกนำเสนอครั้งแรกโดย Berie & Means ตั้งแต่นั้นในปี 1932 ซึ่ง Berie & Means เชื่อว่าปัญหาที่พบในขณะนั้นจะก่อให้เกิดความรุนแรงได้ในอนาคต โดยเฉพาะการบริหารในรูปแบบตัวแทน แต่กับไม่ได้รับความสนใจจากบุคคลอื่นในขณะนั้น ถึงแม้ว่า Adam Smith (1997) จะออกมาสนับสนุนและออกมาอธิบายถึงผลกระทบที่จะตามมาจากปัญหาดังกล่าว ซึ่งมุ่งเน้นให้เห็นความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (conflict of interest) ว่าจะก่อให้เกิดปัญหาในการดำรงอยู่ของกิจการได้ ถ้าหากไม่ได้รับการแก้ไขหรือป้องกันการเกิดปัญหาทางด้านตัวแทน

2.1.2 แนวคิดการลดต้นทุนตัวแทน

ต้นทุนตัวแทนเป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นตามทฤษฎีตัวแทนที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเจ้าของบริษัทและผู้บริหาร โดยตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เชื่อว่าแต่ละบุคคลย่อมต้องการสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้แก่ตนเอง จึงมีความเป็นไปได้ที่เจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารอาจเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างกัน ความสูญเสียจากการบริหารงานของผู้บริหารที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าของบริษัทนั้นถูกเรียกว่าต้นทุนตัวแทน เจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทจึงพยายามลดต้นทุนตัวแทนลง ซึ่งสามารถทำได้ 2 แนวทางได้แก่ การสร้างภาระผูกพันให้กับผู้บริหาร (Bonding) และการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหาร (Monitoring)

การสร้างภาระผูกพันให้กับผู้บริหาร (Bonding)

การสร้างภาระผูกพันให้กับผู้บริหาร (Bonding) คือ การให้สัดส่วนความเป็นเจ้าของแก่ผู้บริหาร (Managerial ownership) เป็นการจูงใจให้ผู้บริหารบริหารงานโดยคำนึงถึงส่วนของผู้ถือหุ้นมากขึ้น และทำให้ผู้บริหารจะบริหารงานมีโดยคำนึงถึงมูลค่าสูงสุดของกิจการมากกว่าที่จะคำนึงถึงผลตอบแทนในรูปของเงินเดือนเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Jensen และ Meckling (1976) กล่าวว่า การสร้างภาระผูกพันให้กับผู้บริหารโดยการให้สัดส่วนการถือหุ้นของบริษัทเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวโน้มที่จะทำประโยชน์ให้กับบริษัทและผู้ถือหุ้นมากขึ้น เนื่องจากการเพิ่มมูลค่าให้กับบริษัทก็เท่ากับเพิ่มผลประโยชน์ให้แก่ผู้ถือหุ้นและตนเองด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้นการถือหุ้นของผู้บริหารจะนำไปสู่สมมติฐานของการมีผลประโยชน์ที่ไปในทิศทางเดียวกัน (Convergence-of-interest)

การตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหาร (Monitoring)

การตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหาร (Monitoring) คือ การตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถแบ่งการตรวจสอบได้เป็น การตรวจสอบจากภายในและการตรวจสอบจากภายนอก โดยการตรวจสอบจากภายในจะเกิดขึ้นจากผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัท ซึ่งการมีฝ่ายตรวจสอบภายในเพื่อติดตามตรวจสอบ จุดอ่อนของระบบการควบคุมภายในหรือข้อเท็จจริงที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของแต่ละแผนกในกิจการ ส่วนการตรวจสอบภายนอกเกิดขึ้นจาก ผู้สอบบัญชีหรือเจ้าหน้าที่ ธนาคาร หน่วยงานกำกับดูแล

จากแนวทางในการลดต้นทุนตัวแทนทั้ง 2 ข้างต้น พบว่าแนวทางการสร้างภาระผูกพันให้กับผู้บริหารนั้น หากให้คณะผู้บริหารถือครองสัดส่วนความเป็นเจ้าของบริษัทในปริมาณที่มากเกินไปอาจเป็นสาเหตุให้เกิดต้นทุนตัวแทนได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าแนวทางการลดต้นทุนตัวแทนด้วยการตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารน่าจะสามารถควบคุมและลดต้นทุน จากปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ได้ตรงประเด็นกว่าการสร้างภาระผูกพันให้กับผู้บริหาร ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้จึงกล่าวถึงการลดต้นทุนตัวแทนด้วยการติดตามตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหารเท่านั้น อย่างไรก็ตามแม้ในทางทฤษฎีจะกล่าวว่าแนวทางดังกล่าวสามารถลดต้นทุนตัวแทนได้ แต่ไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าจะสามารถลดต้นทุนตัวแทนลงได้ในสัดส่วนเท่าใด การศึกษาครั้งนี้จะเป็นเพียงการศึกษาความสัมพันธ์และทิศทางความสัมพันธ์

2.2 เอกสารและงานวิจัย

2.2.1 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี

กฎกระทรวงฉบับที่ 4 ให้หลักการพื้นฐานของมรรยาทของผู้สอบบัญชีไว้ 5 ข้อ ซึ่งหนึ่งในหลักการพื้นฐานได้มีการอธิบายถึงความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีไว้ว่า ผู้สอบบัญชีต้องไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลใด ๆ ความเป็นอิสระนี้จะต้องเป็นที่ประจักษ์ต่อบุคคลทั่วไปด้วยว่า ผู้สอบบัญชีไม่มีส่วนได้เสียในกิจการที่ตนสอบบัญชี เพื่อให้ผลงานของผู้สอบบัญชีเป็นที่เชื่อถือได้และเป็นประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร เจ้าหนี้ นักลงทุน ผู้คนที่ใช้งบการเงิน โดยจากการทบทวนงานวิจัยพบว่าความเป็นอิสระสามารถวัดค่าด้วย ค่าบริการสอบบัญชีและค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าบริการงานสอบบัญชี โดยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

Turen (1990) ทำการศึกษาความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี เนื่องจาก Turen มองว่าในการคิดค่าบริการอื่นของผู้สอบบัญชีมีผลต่อความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีด้วย ซึ่งการศึกษาที่ผ่านมามองว่าการที่ผู้สอบบัญชีให้บริการอื่นนอกเหนือจากบริการงานสอบและในการคิดค่าบริการอาจทำให้ผู้สอบบัญชีถูกลดความเป็นอิสระลง ซึ่งผลการศึกษาพบว่าค่าธรรมเนียมบริการอื่นที่ผู้สอบบัญชีคิดจากลูกค้าในจำนวนที่สูงไม่ทำให้ผู้สอบบัญชีถูกลดความเป็นอิสระลง แต่ยิ่งทำให้บริการของผู้สอบมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าลูกค้ามีความเต็มใจในการจ่ายเงินในจำนวนที่สูงในการซื้อบริการอื่นนอกจากงานสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชี เนื่องจากวางใจและมั่นใจในการให้ผู้สอบบัญชีเข้ามาดูแลและควบคุมฝ่ายบริหาร

Gul and Tsui (2001) ทำการศึกษาตัวแบบ Nas Fee เพื่ออธิบายความสามารถในการพยากรณ์พฤติกรรมของผู้สอบบัญชี โดยพบว่าตัวแบบ Nas Fee ที่มีตัวแปร ซึ่งประกอบด้วยค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และค่าธรรมเนียมจากบริการอื่นของผู้สอบบัญชี ว่าสามารถอธิบายความแตกต่างในตัวผู้สอบบัญชี และ Nas Fee คือตัวชี้วัดในเรื่องของ “คุณภาพ” หรือ “ความเป็นอิสระ” ของผู้สอบบัญชี แต่ไม่สามารถอธิบายการแบ่งช่วงความมีคุณภาพ หรือความเป็นอิสระได้จากการเปลี่ยนแปลงของค่าธรรมเนียมที่เกิดขึ้น

2.2.2 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนตัวแทนกับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี

Parkash and Venable (1993) ทำการศึกษาถึงผลกระทบของการมีตัวแทน และความรู้เป็นอิสระของผู้สอบบัญชีที่มีผลกระทบต่อทำให้บริการตรวจสอบบัญชี และบริการนอกเหนือจากการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี เนื่องจากพบว่าทฤษฎีตัวแทนมีความสอดคล้องกับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี โดยในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 บริษัท ระยะเวลาที่ทำการศึกษาคือ ช่วงระยะเวลาปี 1978-1980 และใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression) โดยศึกษาตัวแทนผ่านการถือหุ้นโดยผู้บริหาร สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ และอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน ซึ่งเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเกิดต้นทุนตัวแทน (Agency cost) ผลจากการศึกษาพบว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสามารถในการอธิบายความแตกต่างในระดับความต้องการบริการอื่นที่นอกเหนือจากงานสอบของผู้สอบบัญชี นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้บริการอื่นจากผู้สอบบัญชีสามารถลดต้นทุนตัวแทนลงได้ เนื่องจากความผู้สอบบัญชีจะเข้ามาตรวจสอบ ควบคุมและดูแลการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร และจากการศึกษาดังกล่าวทำให้ทราบว่าผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นจะยอมจ่ายเงินเพื่อซื้อค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชี (non-audit) อย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนเงินที่สูง เมื่อกิจการต้องการเลือกผู้สอบบัญชีที่เฉพาะเจาะจง (เช่น ผู้สอบบัญชีที่มีความชำนาญเกี่ยวกับอุตสาหกรรม หรือสำนักงานสอบบัญชีที่ให้บริการอื่นนอกเหนือจากงานสอบบัญชีรายใหญ่ที่สุด) กล่าวคือบริษัทที่เกิดต้นทุนตัวแทนที่สูงจะมีความต้องการซื้อบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีที่สูงเนื่องจากบริษัทต้องการลดต้นทุนตัวแทน ดังนั้นผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นเต็มใจจ่ายเงินให้กับผู้สอบบัญชีในราคาที่สูง เนื่องจากมีความมั่นใจและไว้วางใจในตัวผู้สอบบัญชีในการทำหน้าที่แทนผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้น กล่าวได้ว่าความรู้ความสามารถ และความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีเป็นสิ่งที่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นต้องการจากผู้สอบบัญชี

Frith (1997) ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน อัตราส่วนกำไรก่อนภาษีเงินได้ และรายการพิเศษต่อส่วนผู้ถือหุ้น การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และอัตราการเติบโตของสินทรัพย์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ได้พบว่าการเลือกซื้อบริการอื่นจากผู้สอบบัญชีสามารถควบคุมและลดต้นทุนตัวแทนลงได้ โดยในการศึกษาใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 บริษัท ระยะเวลาที่ทำการศึกษาคือ ช่วงระยะเวลาปี 1978-1980 และใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression) จาก

การศึกษาพบว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดต้นทุนตัวแทนมีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่น นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือบริษัทที่ต้องการลด ต้นทุนตัวแทนจะมีการเลือกซื้อบริการอื่นนอกเหนือจากบริการงานสอบของผู้สอบบัญชี โดย Frith ได้ศึกษาถึงค่าบริการอื่นที่ผู้สอบบัญชีเรียกเก็บจากบริษัทที่มีจำนวนที่สูง ซึ่งบริษัทยินดีที่จะจ่ายเงิน จำนวนนั้น เนื่องจากบริษัทต้องการให้ผู้สอบบัญชีเข้ามาทำหน้าที่ในการตรวจสอบ และช่วย แก้ปัญหาตัวแทนที่เกิดขึ้นแทนเจ้าของบริษัทและผู้ถือหุ้น ดังนั้นความรู้ความสามารถและความ เป็นอิสระของผู้สอบบัญชี เป็นสิ่งที่เจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้นต้องการจากผู้สอบบัญชี ซึ่งจำนวน เงินที่บริษัทจ่ายให้กับผู้สอบบัญชีเพื่อแลกกับประโยชน์ที่ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทจะได้รับ บริษัท มองว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่าบริษัทที่มีต้นทุนตัวแทนสูงจะมีสัดส่วน ค่าบริการอื่นนอกเหนือจากงานสอบบัญชีที่สูง เนื่องจากเมื่อบริษัทเกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุน ตัวแทนขึ้นในบริษัท จะมีความต้องการเลือกซื้อบริการต่างๆ ที่นอกเหนือจากบริการสอบบัญชีจาก ผู้สอบบัญชีเพื่อช่วยในการลดและควบคุมปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนที่เกิดขึ้น

2.3 การจำแนกประเภทการบริการอื่นที่ไม่ใช่งานสอบของผู้สอบบัญชี

ในปัจจุบันสำนักงานสอบบัญชีโดยเฉพาะสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ ได้ขยายขอบเขตการให้บริการประเภทต่าง ๆ นอกเหนือไปจากการสอบบัญชีที่ถือเป็นบริการหลัก ของสำนักงานสอบบัญชี ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของธุรกิจที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน โดย ประเภทของบริการต่าง ๆ ที่สำนักงานสอบบัญชีให้บริการในปัจจุบัน มีดังนี้ (นิพนธ์ เห็นโชคชัย ชนะ และ ศิลปะพร ศรีจันเพชร, 2545: 11 – 12; สุพจน์ สิงห์เสนห์, 2546: 538 – 541)

การบริการจัดทำบัญชี (Accounting and bookkeeping Service)

บริษัทที่มีขนาดเล็กและมีพนักงานบัญชีไม่เพียงพอมักนิยมใช้บริการจัดทำบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีเพื่อจัดทำงบการเงินให้กับบริษัท อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการรักษามรรยาทของผู้สอบ บัญชีในเรื่องความเป็นกลาง สำนักงานสอบบัญชีที่ให้บริการจัดทำบัญชีหรือจัดทำงบการเงินแก่ บริษัทใด สำนักงานสอบบัญชื่อนั้นจะไม่สามารถให้บริการตรวจสอบและสอบทานงบการเงินแก่ บริษัทดังกล่าวได้

การบริการด้านภาษีอากรและกฎหมาย (Financial Advisory Service)

ตัวอย่างของการบริการด้านภาษีอากร เช่น การกรอกข้อมูลในแบบแสดงรายภาษีเงินได้ นิติบุคคล การวางแผนภาษีให้กับธุรกิจเพื่อให้มีค่าใช้จ่ายภาษีโดยรวมน้อยที่สุด การให้คำปรึกษา

ด้านภาษีประเภทต่าง ๆ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีศุลกากร และภาษีสรรพสามิต เป็นต้น

ตัวอย่างของการบริการด้านกฎหมาย เช่น การร่างสัญญา การจัดตั้งบริษัท และการให้คำปรึกษาด้านกฎหมายต่าง ๆ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับธนาคารและการเงิน กฎหมายของบริษัทมหาชนจำกัด และกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นต้น

การบริการให้คำปรึกษาด้านการเงิน (Tax and Legal Service)

สามารถแบ่งตามลักษณะของการบริการ ได้ดังนี้

การให้บริการเกี่ยวกับการเงินธุรกิจ (Corporate Finance) เป็นการให้คำแนะนำด้านการเงินและการลงทุนของธุรกิจ ประกอบด้วย บริการด้านการซื้อหรือขายกิจการ บริการด้านการจำหน่ายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ บริการจัดการทางการเงินเพื่อให้สัดส่วนทางหนี้สินและทุนเหมาะสม และบริการเกี่ยวกับการประเมินราคาหรือมูลค่าของทรัพย์สิน

การให้บริการฟื้นฟู (Corporate Recovery) เป็นการให้คำแนะนำแก่บริษัทที่มีปัญหาเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน ซึ่งเจ้าหนี้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการให้บริษัททำการปรับโครงสร้างของการดำเนินงานที่ไม่ดีเพื่อฟื้นฟูกิจการ การให้บริการอาจอยู่ในรูปแบบของการเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้บริหาร คณะกรรมการ เจ้าหนี้ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจ ซึ่งลักษณะของบริการจะประกอบด้วยบริการปรับโครงสร้างและบริการด้านการล้มละลาย

บริการให้บริการเกี่ยวกับรายการทางธุรกิจ (Transaction Service) เป็นการให้คำแนะนำแก่ธุรกิจที่ต้องการรวมตัวกันหรือซื้อธุรกิจกัน ซึ่งลักษณะของบริการจะประกอบด้วย การประเมินธุรกิจเบื้องต้น (Pre-deal Evaluation) การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน การค้าและกฎหมาย การจัดโครงสร้างทางการเงินและภาษีอากรของธุรกิจ (Structuring) การทำสัญญาซื้อและขายธุรกิจ (Contract Assistance) และการปรับปรุงแผนกลยุทธ์ก่อนนำไปปฏิบัติ

การบริการให้คำปรึกษาด้านการบริหาร (Management Advisory Service)

บริการให้คำปรึกษาด้านการบริหารนี้เป็นการให้คำแนะนำเพื่อให้บริษัทสามารถใช้ทรัพยากรและความสามารถที่มีในองค์กรในการดำเนินธุรกิจให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยการออกแบบระบบบัญชี บริการด้านกลยุทธ์ บริการด้านสารสนเทศ บริการด้านทรัพยากรมนุษย์ และบริการด้านการบริหารการเงิน เป็นต้น

สรุปแหล่งที่มาตัวแปรต้นทุนตัวแทนและตัววัดต้นทุนตัวแทนที่นำมาศึกษาได้ตามตารางที่ 2
 ตารางที่ 2 สรุปแหล่งที่มาของตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปร	ตัววัดค่า	ผู้วิจัย
ตัวแปรตาม		
สัดส่วนค่าบริการอื่น นอกเหนือจากค่าธรรมเนียม การสอบบัญชี (CFAF)	สัดส่วนค่าบริการอื่น นอกเหนือจากค่าธรรมเนียม การสอบต่อค่าธรรมเนียมการ สอบบัญชี	Parkash and Venable (1993) และ Firth (1997)
ตัวแปรอิสระ		
เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็น ผู้บริหาร (DIRSH)	ผลรวมจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้น ที่เป็นผู้บริหาร (คิดผลรวม จำนวนหุ้นเป็นเปอร์เซ็นต์)	Parkash and Venable (1993) และ Firth (1997)
เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้ ถือหุ้นรายใหญ่ (OWN)	ผลรวมจำนวนหุ้นที่เป็นผู้ถือ หุ้นรายใหญ่ (คิดผลรวม จำนวนหุ้นเป็นเปอร์เซ็นต์)	Parkash and Venable (1993) และ Firth (1997)
ความเสี่ยงทางการเงิน (DTA)	อัตราหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์ รวม	Parkash and Venable (1993) และ Firth (1997)
ผลการดำเนินงาน (ROCE)	อัตรากำไรก่อนภาษีและราย พิเศษต่อส่วนของเจ้าของ	Firth (1997)
การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี (NEWI)	ใช้ตัวแปรหุ่น โดยให้เป็น 1 มี การประกาศออกหุ้นเพิ่มทุน ระหว่างปีที่ศึกษา และ 0 ไม่มี	Firth (1997)
การเปลี่ยนแปลงประธาน เจ้าหน้าที่บริหาร (CEO)	ใช้ตัวแปรหุ่น โดยให้เป็น 1 มี การเปลี่ยนแปลงประธานเจ้าหน้าที่ บริหารภายในปีที่ศึกษาหรือ ย้อนหลัง 2 ปีที่มีการศึกษา และ 0 ไม่มี	Firth (1997)
การเติบโตของกิจการ (GROWTH)	อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ ปีปัจจุบันต่อสินทรัพย์ปีก่อน	Firth (1997)

ตัวแปร	ตัววัดค่า	ผู้วิจัย
ตัวแปรควบคุม		
ผลกำไรหรือผลขาดทุนสุทธิ (IN)	ใช้ตัวแปรหุ่น โดยเป็น 1 ถ้ากิจการมีผลกำไรสุทธิในปีที่ศึกษา หรือ 0 ถ้ากิจการมีผลขาดทุนสุทธิ	Firth (1997)
อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ (SR)	หลักทรัพย์ต้นปีบวกด้วยเงินปันผลและหักด้วยหลักทรัพย์ปลายปีต่อหลักทรัพย์ปลายปี	Firth (1997)
ขนาดของกิจการ (TA)	ผลรวมของสินทรัพย์ในปีที่ศึกษา	Firth (1997)
สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (BIG4)	ตัวแปรหุ่น โดยเป็น 1 ตรวจสอบโดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) และ 0 ไม่ใช่ Big 4	Firth (1997)

2.4 การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย

การวิจัยที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต้นเหตุต้นตัวแทนกับสัดส่วนค่าบริการอื่น นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี สามารถนำมาพัฒนาสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ทำให้เกิดต้นทุนตัวแทนกับการใช้บริการอื่น นอกเหนือบริการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้นว่า การตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารเป็นหนึ่งในวิธีการลดต้นทุนตัวแทน และการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ลดต้นทุนตัวแทนที่เกิดจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้บริหารกับเจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้น การวิจัยครั้งนี้ จึงศึกษาความสัมพันธ์ของทั้งสอง โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดต้นทุนตัวแทนที่นำมาศึกษาครั้งนี้ มีดังนี้

2.4.1 เปอร์เซนต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร

ผู้บริหารที่มีการถือหุ้นของบริษัทซึ่งวัดค่าจากผลรวมจำนวนหุ้นที่ผู้บริหารถือหุ้นของบริษัทเป็นการให้ผู้บริหารเข้ามาร่วมถือหุ้นของบริษัทที่มากขึ้นจะก่อให้เกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนที่สูงขึ้น เนื่องจากการที่ผู้บริหารมีการถือหุ้นในบริษัทที่มากเกินไป จะทำให้ผู้บริหารมีอำนาจในการตัดสินใจ (Voting right) ในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะกำหนดทิศทางการดำเนินงานของบริษัทที่เบี่ยงเบนไปในแนวทางที่ให้ประโยชน์ส่วนตัว แทนที่จะทำเพื่อประโยชน์ของบริษัท ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นจะส่งผลให้เกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนขึ้น และจากผลงานวิจัยของ Firth (1997) พบว่าบริษัทที่มีเปอร์เซนต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี เนื่องจากการมีเปอร์เซนต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารที่สูงจะก่อให้เกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนเพิ่มสูงขึ้น เป็นเหตุให้มีการเลือกซื้อบริการอื่นจากผู้สอบบัญชีเพื่อช่วยในการลดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนที่เกิดขึ้น กล่าวได้ว่าเปอร์เซนต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี จึงกำหนดสมมติฐานงานวิจัยว่า

H_1 : เปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

2.4.2 เปอร์เซนต์การถือหุ้นใหญ่ของผู้ถือหุ้นรายใหญ่

ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ถือหุ้นของบริษัทจะมีอำนาจในการควบคุมบริษัท ซึ่งหากมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ถือหุ้นในบริษัทในสัดส่วนที่มากเกินไปจะทำให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีอำนาจในการควบคุมบริษัทมากขึ้น จะส่งผลให้ผู้ถือหุ้นใช้อำนาจที่มีตัดสินใจแนวทางในการบริหารงานในทิศทางที่ตนเองต้องการมากเกินไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนที่สูงขึ้น และจากผลงานวิจัยของ Firth (1997) พบว่าบริษัทที่มีเปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี เนื่องจากการมีเปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่สูงจะก่อให้เกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนเพิ่มสูงขึ้น เป็นเหตุให้มีการเลือกซื้อบริการอื่นจากผู้สอบบัญชีเพื่อช่วยในการลดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนที่เกิดขึ้น กล่าวได้ว่าเปอร์เซนต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี จึงกำหนดสมมติฐานงานวิจัยว่า

H_2 : เปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

2.4.3 ความเสี่ยงทางการเงิน

บริษัทที่พึ่งพาแหล่งเงินทุนจากภายนอกในสัดส่วนที่สูงย่อมมีความจำเป็นและมีความรับผิดชอบในการเปิดเผยข้อมูลให้แก่เจ้าหนี้ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบข้อมูล และในส่วนของเจ้าหนี้ก็ต้องติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารด้วยเช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage) มีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน และในงานวิจัยของ Firth (1997) พบว่า ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี กล่าวคือความเสี่ยงทางการเงินในอัตราที่สูง อาจเป็นสาเหตุให้ผู้บริหารพยายามขัดขวางไม่ให้ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของหรือเจ้าหนี้มาติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร กล่าวได้ว่าความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ดังนั้นจึงกำหนดสมมติฐานงานวิจัยว่า

H_3 : ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

4.2.4 ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานของผู้บริหารจะแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพและความสามารถของผู้บริหาร ซึ่งหากผลการดำเนินงานดีมีผลกำไร ทำให้ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทเกิดความพึงพอใจ หรือหากการดำเนินงานมีผลขาดทุนอาจเพิ่มความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการได้ ซึ่งผลการดำเนินงานมีผลต่อการกระตุ้นตัวแทนให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ โดยงานวิจัยของ Firth (1997) พบว่า ผลการดำเนินงานซึ่งวัดค่าจากสัดส่วนกำไรก่อนภาษีเงินได้และรายการพิเศษต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี กล่าวคือผลการดำเนินงานของกิจการยิ่งมีกำไรสูง ย่อมสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทและความต้องการติดตามตรวจสอบฝ่ายบริหารมีมากขึ้น เป็นเหตุให้ความสนใจในการเลือกซื้อบริการอื่นจากผู้สอบบัญชีมากขึ้นด้วย ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงทดสอบว่าผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์อย่างไรกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ดังนั้นสมมติฐานงานวิจัยคือ

H_4 : ผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

4.2.5 การออกหุ้นเพิ่มทุน

เมื่อบริษัทมีมติที่จะออกหุ้นเพิ่มทุน โดยขายให้กับผู้ถือหุ้นหรือขายให้กับประชาชน ซึ่งก่อนมีการประกาศเพิ่มทุน โดยบริษัทจะใช้ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นสิ่งจูงใจให้นักลงทุนสนใจหุ้นในบริษัท นักลงทุนที่สนใจในการลงทุนต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนตัดสินใจลงทุน ทำให้นักลงทุนมีความต้องการเลือกซื้อบริการอื่นเพื่อใช้ในการตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหารมากขึ้นเพื่อความมั่นใจก่อนการลงทุน ผลการวิจัยของ Firth (1997) พบว่า การออกหุ้นเพิ่มทุนมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี เนื่องจากนักลงทุนก่อนที่จะมีการตัดสินใจซื้อ จะมีการตรวจสอบข้อมูลของฝ่ายบริหาร และอาจมีการจ้างให้ผู้สอบบัญชีเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบแทนตนเอง ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงทดสอบการออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปีมีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีหรือไม่ ดังนั้นสมมติฐานงานวิจัยคือ

H₅: การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

4.2.6 การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

บริษัทที่มีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารใหม่ ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทต้องคอยติดตามการตรวจสอบมากขึ้น เนื่องจากการเข้ามาดำรงตำแหน่งในประธานเจ้าหน้าที่บริหารอาจเป็นแรงจูงใจให้กระทำการตกแต่งกำไร หรือแสดงผลการดำเนินงานบิดเบือนจากความเป็นจริง เพื่อให้งบการเงินในปีที่เข้าดำเนินงานมีผลการดำเนินงานที่ดี ทำให้กิจการมีผลกำไร หรือมีความต้องการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่บริษัท และเพื่อผลตอบแทนที่ผู้บริหารจะได้รับ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ในระยะยาวจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัท ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายเจ้าของ ก่อให้เกิดเป็นต้นทุนตัวแทน โดย Firth (1997) พบว่า การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารหรือไม่มีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารใหม่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี กล่าวคือ เมื่อมีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารใหม่ ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทจะยิ่งเพิ่มการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหารมากขึ้น และมีการเลือกใช้บริการจากผู้สอบบัญชีในการติดตามการตรวจสอบเหล่านั้นมากขึ้นด้วย ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงทดสอบว่าการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร มีความสัมพันธ์อย่างไรกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ดังนั้นสมมติฐานงานวิจัยคือ

H₆: การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

4.2.7 การเติบโตของกิจการ

การเติบโตของกิจการมีความสัมพันธ์กับตัวแทน โดยการเติบโตของกิจการมีการวัดค่าด้วยการเติบโตของสินทรัพย์ เมื่อผู้ถือหุ้นต้องการให้กิจการมีความเติบโตอย่างต่อเนื่องแม้ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ผู้บริหารเกิดความกดดันในการบริหารงานให้เป็นที่ไปตามความต้องการของผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทด้วยการซื้อสินทรัพย์เพิ่ม ในบางครั้งอาจเป็นจำนวนเงินที่สูงเพื่อแสดงผลการเติบโตที่สูง โดยไม่คำนึงถึงความสามารถในการผ่อนชำระหรือสินทรัพย์นั้นมีความจำเป็นหรือไม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถทำให้ผลการดำเนินงานดีในระยะสั้นเท่านั้น แต่ในระยะยาวจะเกิดความเสียหายแก่บริษัท เกิดความขัดแย้งกันระหว่างเจ้าของกับฝ่ายบริหารซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนจากการมีตัวแทนและในงานวิจัยของ Firth (1997) พบว่า อัตราการเติบโตของกิจการมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี เนื่องจากยังมีการเติบโตมากเท่าไร ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของย่อมต้องติดตามตรวจสอบว่าสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นนั้นมีความเหมาะสมและทำประโยชน์ให้บริษัทหรือไม่ ดังนั้นสมมติฐานงานวิจัยคือ

H₇: อัตราการเติบโตของสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับค่าสัดส่วนบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหาร สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ความเสี่ยงทางการเงิน ผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารใหม่ และการเติบโตของกิจการ กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (จำนวนหุ้น) เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (จำนวนหุ้น) ความเสี่ยงทางการเงิน ผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และอัตราการเติบโตของกิจการ กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อสรุปลักษณะเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่เก็บรวบรวมได้ โดยนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมานด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งได้แก่ การศึกษาและค้นคว้าจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เว็บไซต์และสื่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นต้องใช้ในการศึกษา ส่วนใหญ่ได้มาจากรายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือ SET SMART เพื่อใช้ในการระบุกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรตาม คือ สัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ส่วนตัวแปรอิสระประกอบด้วย (1) ตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variable) และ (2) ตัวแปรควบคุม (Control Variable) ซึ่งตัวแปรที่สนใจศึกษาประกอบด้วย เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (Percentage of total share owned by directors) เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (Percentage of total share

ownership of the largest stockholder) ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage ratio) ผลการดำเนินงาน (Profit before extraordinary items and tax divided by shareholders) การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี (The company issued new shares) การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (A new external chief executive officer) และอัตราการเติบโตของกิจการ (Percentage growth in total assets) ส่วนตัวแปรควบคุมประกอบด้วย ผลกำไรขาดทุนสุทธิ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ขนาดของกิจการ และขนาดของสำนักงานสอบ

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีรอบระยะเวลาบัญชีสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548 และ 2549 ยกเว้นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มฟื้นฟูกิจการ กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน กองทุนรวมและบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ Mai ทั้งนี้เนื่องจากการกลุ่มบริษัทดังกล่าวมีข้อบ่งชี้ในการจัดทำและนำเสนองบการเงินที่แตกต่างไปจากบริษัทอื่น ๆ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือมีกิจกรรมทางการเงินและการดำเนินงานที่แตกต่างไปจากบริษัททั่วไป เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกมาใช้ในการศึกษาค้างนี้ สามารถเป็นตัวแทนประชากรในภาพรวมได้ ผู้วิจัยจึงไม่นำกลุ่มดังกล่าวมารวมวิเคราะห์ โดยจำแนกออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ ตารางที่ 3.1 การจำแนกกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อกลุ่มอุตสาหกรรม		2548	2549	รวม
1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร				
1.1	ธุรกิจการเกษตร	16	18	34
1.2	อาหารและเครื่องดื่ม	19	19	38
2. กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค				
2.1	แฟชั่น	23	21	44
2.2	ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน	9	10	19
2.3	ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์	4	4	8
3. กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม				
3.1	วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร	19	20	39
3.2	กระดาษและวัสดุการพิมพ์	2	2	4
3.3	บรรจุภัณฑ์	12	11	23

	รายชื่อกลุ่มอุตสาหกรรม	2548	2549	รวม
3.4	ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	13	13	26
3.5	ยานยนต์	16	16	32
4. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง				
4.1	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	42	44	86
4.2	วัสดุก่อสร้าง	23	24	47
5. กลุ่มทรัพยากร				
5.1	เหมืองแร่	1	1	2
5.2	พลังงานและสาธารณูปโภค	14	15	29
6. กลุ่มบริการ				
6.1	การแพทย์	11	13	24
6.2	การท่องเที่ยวและสันทนาการ	12	14	26
6.3	ขนส่งและโลจิสติกส์	9	10	19
6.4	บริการเฉพาะกิจ	2	2	4
6.5	พาณิชย์	14	14	28
6.6	สื่อและสิ่งพิมพ์	21	21	42
7. กลุ่มเทคโนโลยี				
7.1	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	10	9	19
7.2	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	23	23	46
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น		315	324	639

กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี 2548 จำนวน 315 ตัวอย่าง และปี 2549 จำนวน 324 ตัวอย่าง โดยงานวิจัยฉบับนี้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเลือกตัวอย่างที่มีข้อมูลที่ต้องการศึกษาทั้งหมดและเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยเฉพาะ

3.3 การวัดค่าตัวแบบและการอธิบายเกี่ยวกับตัวแปร

3.3.1 ตัวแบบ

ในการศึกษาครั้งนี้ จะอาศัยพื้นฐานแบบจำลองที่เสนอโดย Firth (1997) มาประยุกต์ใช้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง (1) เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (จำนวนหุ้น) (2) เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (จำนวนหุ้น) (3) ความเสี่ยงทางการเงิน (4) ผลการดำเนินงาน (5) การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี (6) การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และ (7) อัตราการเติบโตของกิจการ กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ซึ่งตัวแปรที่นำมาศึกษา มีดังนี้

1. เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (จำนวนหุ้น) โดยทำการเก็บข้อมูลจากการเปิดเผยข้อมูลใน 56 - 1 และนำผลรวมของจำนวนหุ้นที่ผู้บริหารได้ถือหุ้นอยู่ในบริษัท โดยคิดเป็นร้อยละของจำนวนหุ้นทั้งหมด

2. เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (จำนวนหุ้น) โดยทำการเก็บข้อมูลจากการเปิดเผยข้อมูลใน 56 - 1 นำผลรวมของจำนวนหุ้นที่ของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ถือหุ้นอยู่ ซึ่งเป็นจำนวนร้อยละของหุ้นทั้งหมด

3. ความเสี่ยงทางการเงิน ทำการเก็บข้อมูลจากการเปิดเผยในงบดุลของบริษัท และคำนวณจากจำนวนหนี้สินรวมทั้งหมดในงบดุลหารด้วยสินทรัพย์รวมทั้งหมดของกิจการ

4. ผลการดำเนินงาน ทำการเก็บข้อมูลจากการเปิดเผยในงบดุล และงบกำไรขาดทุนของบริษัท โดยคำนวณจากกำไรก่อนภาษีเงินได้ และรายการพิเศษในงบกำไรขาดทุนและหารกับส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมดในงบดุล

5. การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี ทำการเก็บข้อมูลจากการเปิดเผยข้อมูลใน 56 - 1 และการเปลี่ยนแปลงของผู้ถือหุ้น โดยดูว่าในปีที่ทำการศึกษานั้นมีการประกาศการออกหุ้นเพิ่มทุนหรือไม่ ซึ่งให้ค่าที่ได้เป็นตัวแปรหุ่นคือ 0 และ 1

6. การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ทำการเก็บข้อมูลจากการเปิดเผยข้อมูลใน 56 - 1 และ โดยดูว่าในปีที่ทำการศึกษาหรือย้อนหลังสองปีจากปีที่ศึกษานั้นมีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารในบริษัทหรือไม่ ซึ่งให้ค่าที่ได้เป็นตัวแปรหุ่นคือ 0 และ 1

7. อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ ทำการเก็บข้อมูลจากการเปิดเผยข้อมูลในงบดุล โดยการคำนวณจากการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ปีปัจจุบันกับปีก่อนของกิจการหารด้วยสินทรัพย์ของกิจการปีก่อน โดยให้ผลออกมาเป็นร้อยละของสินทรัพย์ที่เปลี่ยนไป

โดยแสดงแบบจำลองได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{CFAF} = & B_0 + B_1 \text{DIRSH} + B_2 \text{OWN} + B_3 \text{DTA} + B_4 \text{ROCE} + B_5 \text{NEWI} + B_6 \text{CEO} \\ & + B_7 \text{GROWTH} + B_8 \text{IN} + B_9 \text{SR} + B_{10} \text{TA} + B_{11} \text{BIG4} + e \end{aligned}$$

คำอธิบายแบบจำลอง

ตัวแปรตาม

CFAF คือ สัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
ของผู้สอบบัญชี

ตัวแปรอิสระ

DIRSH คือ เบอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (จำนวนหุ้น)

OWN คือ เบอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (จำนวนหุ้น)

DTA คือ ความเสี่ยงทางการเงิน

ROCE คือ ผลการดำเนินงาน

NEWI คือ การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี

CEO คือ การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

GROWTH คือ การเติบโตของสินทรัพย์

ตัวแปรควบคุม

IN คือ ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ

SR คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์

TA คือ ผลรวมของสินทรัพย์

BIG4 คือ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

3.3.2 การวัดค่าตัวแปรและคำอธิบายตัวแปร

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับวิธีการวัดค่าตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา สามารถสรุปเกี่ยวกับวิธีการวัดค่าตัวแปรตามคือ สัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และการวัดค่าตัวแปรอิสระ คือ 1. ตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย ประกอบด้วย 1) เบอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (จำนวนหุ้น) (2) เบอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (จำนวนหุ้น) (3) ความเสี่ยงทางการเงิน (4) ผลการดำเนินงาน (5) การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี (6)

การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และ (7) อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ และ 2. ตัวแปรควบคุม ประกอบด้วย กำไรขาดทุนของกิจการ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ สินทรัพย์รวม และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ได้ดังนี้

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ตัวแปรตามคือ คือ สัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี (CFAF) โดยนำค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีหารกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี และคูณด้วยร้อยเพื่อให้ผลลัพธ์ออกมาเป็นร้อยละของค่าธรรมเนียมที่เกิดขึ้น โดยสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีนี้เป็นการเก็บข้อมูลสำหรับกลุ่มบริษัทคือบริษัทและบริษัทย่อย

$$CFAF = \frac{NONFEE}{AFEE} * 100$$

โดยที่

CFAF

คือ สัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

NONFEE คือ ค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

AFEE คือ ค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชี

ตัวแปรอิสระ : ตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables)

1) เพอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (จำนวนหุ้น)

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร โดยวัดค่าจากผลรวมจำนวนหุ้นที่ผู้บริหารถือหุ้นของบริษัท เป็นการให้ผู้บริหารเข้ามาร่วมถือหุ้นของบริษัทจะทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของบริษัท อีกทั้งทำให้ผู้บริหารคำนึงถึงผลประโยชน์ของกิจการในฐานะที่เป็นเจ้าของกิจการมากขึ้น ความขัดแย้งระหว่างบทบาทการเป็นตัวแทนกับตัวการจะบรรเทาลง ความต้องการติดตามตรวจสอบย่อมนลดลง โดยสัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารมีผลกระทบต่อระดับต้นทุนตัวแทนที่ใช้ในการอธิบายสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี โดยในการวัดค่าใช้แบบเดียวกับในงานวิจัยของ Parkash and Venable (1993) และ Firth (1997) ซึ่งใช้วิธีการคำนวณดังนี้

DIRSH = % ของผลรวมจำนวนหุ้นที่ผู้บริหารที่ถือหุ้นอยู่ในบริษัท
โดยที่

DIRSH คือ เปอร์เซนต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (จำนวนหุ้น)

2) เปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (จำนวนหุ้น)

ผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นผู้ที่มีอำนาจควบคุมบริษัท ซึ่งสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่
ที่มากขึ้น จะทำให้สิทธิในการตัดสินใจในบริษัทมากขึ้นด้วยอาจทำให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่คำนึงถึง
ผลประโยชน์ของตนเองเท่านั้น การตัดสินใจของผู้ถือหุ้นรายใหญ่อาจสร้างความกดดันให้กับ
ผู้บริหารภายใต้ความต้องการของผู้ถือหุ้นรายใหญ่โดยใช้การวัดค่าแบบเดียวกับงานวิจัยของ
Parkash and Venable (1993) และ Firth (1997) สามารถคำนวณได้ดังนี้

OWN = % ของผลรวมจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่

โดยที่

OWN คือ เปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (จำนวนหุ้น)

เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็ได้ให้คำจำกัดความของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ว่ามี
สัดส่วนการถือหุ้นมากกว่า 10% และในแบบข้อมูล (56-1) ได้เปิดเผยรายชื่อ และเปอร์เซนต์การถือ
หุ้นของผู้ถือหุ้น 10 อันดับแรกไว้แล้ว สำหรับในการศึกษาครั้งนี้ผู้ทำการศึกษาใช้สัดส่วนการถือหุ้น
ของผู้ถือหุ้นที่มากกว่า 5% เพราะบางบริษัทที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างไม่มีผู้ถือหุ้นที่มีสัดส่วนการถือหุ้น
มากกว่า 10% และจากการศึกษาในอดีตมีผู้วัดค่าตัวแปรผู้ถือหุ้นรายใหญ่ไว้หลายวิธี ดังตัวอย่าง
ในตารางที่ 2

ตารางที่ 3.2 ตัวอย่างการวัดค่าตัวแปรผู้ถือหุ้นรายใหญ่

ผู้ทำการวิจัย	วิธีการวัดค่าตัวแปร
กาญจนา (2542)	สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้น 5 อันดับแรก
Dechow (1996) และ Chtourou et al.(2001)	สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ถือหุ้น มากกว่า 5%
Bhojraj และ Sengupta (2003)	สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ถือหุ้น มากกว่า 5%

ผู้ทำการวิจัย	วิธีการวัดค่าตัวแปร
สุदारัตน์ (2548)	สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ถือหุ้นมากกว่า 5%
Skaife et al. (2006)	จำนวนผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นมากกว่า 5%

3) ความเสี่ยงทางการเงิน

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความเสี่ยงทางการเงิน ที่มีผลต่อการเกิดต้นทุนตัวแทนในการอธิบายสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีซึ่งใช้การวัดค่าแบบเดียวกับFirth (1997) คือ

$$DTA = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

โดยที่

DTA

คือ ความเสี่ยงทางการเงิน

4) ผลการดำเนินงาน

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผลตอบแทนที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับ วัดค่าโดยสัดส่วนกำไรก่อนภาษีเงินได้และรายการพิเศษนั้นสามารถบ่งบอกถึงความพึงพอใจของผู้ถือหุ้นที่ได้รับผลตอบแทนนั้น มีผลกระทบต่อต้นทุนตัวแทนที่ใช้อธิบายสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีโดยใช้ตัวแบบในการวัดค่าเช่นเดียวกับงานวิจัยของ Firth (1997)

$$ROCE = \frac{\text{กำไรก่อนภาษีเงินได้และรายการพิเศษ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

โดยที่

ROCE

คือ ผลการดำเนินงาน

5) การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี (NEWI)

โดยการศึกษาการออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปีที่นักลงทุนมีความสนใจหุ้นของบริษัท และการระดมทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยกิจการจะใช้ผลประกอบการที่ผ่านมาเป็นสิ่งจูงใจในการแสดงผลการดำเนินงานก่อนการออกหุ้น นักลงทุนต้องทำการตรวจสอบก่อน

ตัดสินใจก่อเกิดต้นทุนตัวแทนที่ใช้ในการอธิบายสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีโดยใช้ตัวแบบเดียวกับงานวิจัย Firth (1997) โดยตัวแปรเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงจัดตัวแปรดังกล่าวเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) โดยมีการกำหนดดังนี้

1 = เมื่อกิจการมีการออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปีที่ศึกษา

0 = ถ้าไม่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปีที่ศึกษา

6) การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO)

โดยการศึกษาการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารคนใหม่ของบริษัท เป็นเหตุผลหนึ่งที่น่าจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารเรียกว่าต้นทุนตัวแทนในการอธิบายสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีโดยตัวแบบในการวัดค่าใช้จ่ายแบบเดียวกันวิจัยของ Firth (1997) โดยตัวแปรดังกล่าวเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) โดยมีการกำหนดดังนี้

1 = เมื่อกิจการมีการเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ระหว่างปีที่ศึกษาหรือย้อนหลัง 2 ปีที่ทำการศึกษา

0 = ถ้าไม่มีการเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ระหว่างปีที่ศึกษาหรือย้อนหลัง 2 ปีที่ทำการศึกษา

7) อัตราการเติบโตของกิจการ

เป็นการศึกษาการเติบโตของกิจการ โดยวัดค่าจากอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ที่เกิดมีผลต่อการเกิดต้นทุนตัวแทนที่ใช้ในการอธิบายสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีโดยใช้การวัดค่าแบบเดียวกับงานวิจัยของ Firth (1997) คือ

$$\text{GROWTH} = \frac{\text{สินทรัพย์รวมปีที่ } t - \text{สินทรัพย์รวมปีที่ } t-1}{\text{สินทรัพย์รวมปีที่ } t-1} * 100$$

โดยที่

GROWTH คือ อัตราการเติบโตของกิจการ

ตัวแปรอิสระ : ตัวแปรควบคุม (Control Variables)

1) ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ (IN)

ในการทดสอบนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ผลกำไรหรือผลขาดทุนสุทธิกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการอธิบายผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิตรงกับงานวิจัยของ Firth (1997) และ Abbott et al.(2001) ซึ่งผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ จากการดำเนินงานเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพหรือตัวแปรเชิงกลุ่ม ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดตัวแปรดังกล่าวให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) โดยให้

- 1 = กำไรสุทธิ
- 0 = ขาดทุนสุทธิ

2) อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ (SR)

ในการทดสอบนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการอธิบายอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ เป็นอัตราส่วนที่ใช้วิเคราะห์ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นและผลตอบแทนผู้บริหาร การดำเนินงานของกิจการและความสามารถในการจ่ายเงินปันผลของกิจการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพยากรณ์ผลการดำเนินงานในอนาคตและผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับในหลักทรัพย์นั้น โดยการวัดค่าใช้ตัวแบบของ Firth (1997) คือ

$$SR = \frac{\text{ราคาหลักทรัพย์ต้นปี} + \text{เงินปันผล} - \text{ราคาหลักทรัพย์สิ้นปี}}{\text{ราคาหลักทรัพย์สิ้นปี } t-1}$$

โดยที่

SR คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์

3) ขนาดของกิจการ (TA)

ในการศึกษาผลรวมของสินทรัพย์ สามารถอธิบายถึงขนาดของกิจการลูกค้า โดยบ่งบอกถึงขนาดของกิจการลูกค้าที่มีความแตกต่างกัน โดยใช้ตัวแบบในการวัดค่าแบบเดียวกับงานวิจัยของ Abbott และคณะ (2001) คือ

$$TA = \text{ผลรวมของสินทรัพย์ปัจจุบัน}$$

โดยที่

TA คือ ขนาดของกิจการ

4) ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG 4)

โดยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานสอบกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี เนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ มีค่าธรรมเนียมค่าบริการอื่นนอกเหนือค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ที่สูงกว่าสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ขนาดใหญ่ ซึ่งการวัดค่าเป็นแบบเดียวกับงานวิจัยของ Firth (1997) และ Abbott และคณะ (2001) คือ การวัดตัวแปรดังกล่าวให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) โดยมีการกำหนดดังนี้

- 1 = ผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 อันดับแรก (BIG 4) ได้แก่
- บริษัท ไพร่ชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด
 - บริษัท ดีลรอยท์ ทัช โธมัส ไซยยศ จำกัด
 - บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิไชย สอบบัญชี จำกัด
 - บริษัท สำนักงาน เอ็นส์ท แอนด์ ยัง จำกัด และ
- 0 = ผู้สอบบัญชีที่ไม่ใช่ผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 อันดับแรก (NON-BIG 4)

3.4 แหล่งรวบรวมและการเก็บข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จึงใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษา ค้นคว้าจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เว็บไซต์ และสื่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นต้องใช้ในการศึกษา ส่วนใหญ่ได้มาจาก รายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือ SET SMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี 2548 และ ปี 2549 จากนั้นนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ ไปคำนวณตามตัวแบบจำลองที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุนั้น จะเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ความเสี่ยงทางการเงิน ผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธาน

เจ้าหน้าที่บริหาร และอัตราการเติบโตของกิจการ กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี โดยมีรายละเอียดของข้อมูล ดังนี้

3.5 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน และในส่วนของการประมวลผลข้อมูลจะใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic package for social sciences หรือ SPSS) ช่วยในการวิเคราะห์

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลออกมาในรูปค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรที่เก็บรวบรวมได้ซึ่งเกี่ยวข้องกับบริษัท โดยแสดงผลในรูปค่าเฉลี่ย (Mean) ของตัวแปรแต่ละตัว ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวัดการกระจายของข้อมูล เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้สถิติเชิงอนุมานสำหรับงานวิจัยฉบับนี้ จะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ซึ่งการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะสามารถวิเคราะห์ได้ถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งสัญลักษณ์ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เป็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ r โดยค่า r จะไม่มีหน่วย จะมีค่าสูงสุดเป็น 1 และต่ำสุดเป็น -1

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

การวิเคราะห์สมการตัวแบบที่ใช้ในการทดสอบ ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยที่สมการความถดถอยเชิงพหุคูณเป็นดังนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \dots + \beta_k X_k + e_t$$

การตรวจสอบประชากรให้เป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณมีดังนี้

- 1) ความคลาดเคลื่อน e เป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ
- 2) ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์ นั่นคือ $E(e) = 0$
- 3) ค่าแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า $V(e) = \sigma_e^2$
- 4) e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน ; $i \neq j$ นั่นคือ covariance $(e_i, e_j) = 0$
- 5) ตัวแปรอิสระ X_i และ X_j ต้องเป็นอิสระต่อกัน

การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่าง เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ความเสี่ยงทางการเงิน ผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และอัตราการเติบโตของกิจการ(ตัวแปรอิสระ) กับค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรตาม) ว่ามีความสัมพันธ์หรือไม่และสัมพันธ์กันในทิศทางใด พิจารณาจากค่าระดับนัยสำคัญ (Significance) และทิศทางของสัญลักษณ์ของค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการทดสอบ (อาจเป็นบวกหรือลบ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ความเสี่ยงทางการเงิน ผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และอัตราการเติบโตของกิจการ กับ ค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบของผู้สอบบัญชี โดยใช้ตัวแบบการสอบและ ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้กล่าวถึงแล้วในบทที่ 3 ประกอบด้วย ข้อมูลเชิงพรรณนาของตัวอย่าง และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ความเสี่ยงทางการเงิน ผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และอัตราการเติบโตของกิจการ กับค่าบริการอื่นนอกเหนือจาก ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนที่ไม่ใช่กลุ่มธุรกิจทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2548 – 2549

4.1 แนวทางในการวิเคราะห์การถดถอย

การวิเคราะห์การถดถอย

ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยตัวแบบสมการถดถอยเชิงพหุ สิ่งที่ต้องพิจารณา เพื่อให้การประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยสมการถดถอยมีความน่าเชื่อถือ คือการตรวจสอบค่าตัวแปร เนื่องจากตัวแปรอิสระบางตัวมีค่าสูง หรือต่ำผิดปกติ ค่านั้นจะมีผลหรือมีอิทธิพลอย่างมากต่อสมการถดถอย ทำให้สมการถดถอยที่ได้ไม่ถูกต้อง และอาจจะมีผลทำให้ค่าคลาดเคลื่อนไม่มีการแจกแจงแบบปกติ ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีการตรวจสอบค่าที่ผิดปกติของตัวแปร

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้จะใช้ค่าสถิติ Cook' s Distance ในการตัดสินใจ ถ้า cook's Distance ของตัวอย่างที่ทำการศึกษานั้นมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่า ตัวอย่างที่นำมาศึกษานั้นมีค่าผิดปกติจะไม่นำมารวมในการประมวลผล (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550) ซึ่งผลจากการทดสอบค่า Cook's Distance ในงานวิจัยนี้มีค่าอยู่ระหว่าง 1 แสดงว่าตัวอย่างที่นำมาศึกษาที่ใช้ในการวิจัยนี้ไม่มีค่าผิดปกติ

จากนั้นทำการตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอย ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของค่าคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์ การหาค่า a และ b โดยทำให้ผลบวกกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมีค่าต่ำสุด จะทำให้ $\sum e_i = 0$

$$\text{ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน} = E(e) = \frac{\sum e_i}{n} = \frac{0}{n} = 0$$

ดังนั้น เงื่อนไขข้อนี้จึงเป็นจริงเสมอเมื่อใช้เทคนิคกำลังสองน้อยที่สุด (Least Square) ในการหาค่า a และ b

2. ในการทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติหรือไม่ ใช้สถิติทดสอบ Kolmogorov-Smirnov Test เป็นการเปรียบเทียบค่าของการแจกแจงแบบปกติของข้อมูลตัวอย่างกับค่าของการแจกแจงสะสมของข้อมูลภายใต้สมมติฐานที่ว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติถ้าค่าความแตกต่างต่ำแสดงว่า ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ โดยมีสมมติฐานในการทดสอบดังนี้

H_0 : ค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ

ผลการทดสอบการแจกแจงแบบปกติของค่าความคลาดเคลื่อนโดยใช้สถิติ Kolmogorov-Smirnov Test ด้วยการพิจารณาได้จากค่า p -value ถ้าค่า p -value น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05 จะยอมรับสมมติฐาน และในการทดสอบนี้ค่า p -value เท่ากับ 0.000 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ (ภาคผนวก ก)

3. การทดสอบความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อน การทดสอบใช้ค่าสถิติของ Durbin - Watson จะตัดสินใจว่าความคลาดเคลื่อนไม่มีปัญหาสหสัมพันธ์กันเมื่อ Durbin - Watson มีค่าในช่วง 1.5 - 2.5 สำหรับการวิจัยครั้งนี้ค่าของ Durbin - Watson ประมาณ 2 (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2550) แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงที่เป็นอิสระต่อกัน

4. ตัวแปรอิสระแต่ละตัวเป็นอิสระกัน ตัวแปรอิสระสำหรับการวิจัยครั้งนี้ในแต่ละตัวแบบจะเป็นตัวแปรเชิงปริมาณและตัวแปรเชิงคุณภาพ การพิจารณาว่าเกิดปัญหาตัวแปรไม่เป็นอิสระต่อกันหรือไม่นั้น ดูได้จากค่า VIF (Variance Influence Factor) หาก VIF มากกว่า 10 แสดงว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2550) สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ค่า VIF อยู่ประมาณ 1 - 2 แสดงว่าตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แต่ละตัวเป็นอิสระต่อกัน

5. ค่าแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนคงที่ทุกค่าของตัวแปรอิสระ การเกิดปัญหานี้จะส่งผลให้การหาช่วงความเชื่อมั่นและการทดสอบสมมติฐานทำได้ไม่ถูกต้อง สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ได้แสดงผลค่าความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนคงที่ในภาคผนวก ก ซึ่งผลจากการทดสอบพบว่าค่าคลาดเคลื่อนคงที่มีการกระจายตัวค่อนข้างสม่ำเสมอ กล่าวได้ว่าค่าแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ทุกค่าของตัวแปรอิสระ

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์

กลุ่มและหมวดอุตสาหกรรม	จำนวนตัวอย่าง	จำนวนตัวอย่างที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด	ร้อยละ
1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	92	72	78.26
2. กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	80	71	88.75
3. กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	138	124	89.85
4. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	160	133	83.12
5. กลุ่มทรัพยากร	50	31	62.00
6. กลุ่มบริการ	6	143	81.25
7. กลุ่มเทคโนโลยี	72	65	90.27
รวม	768	639	83.20

แสดงจำนวนตัวอย่างที่เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือกที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 ของปี 2548 และปี 2549 เป็นจำนวน 639 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 83 จากประชากรโดยประมาณ

4.2 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

เป็นสถิติที่ใช้สรุปลักษณะของกลุ่มข้อมูล ที่เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง โดยในส่วนของข้อมูลสเกลแบ่งข้อมูล (Nominal scale) จะอธิบายลักษณะข้อมูลโดยใช้ความถี่หรือจำนวนร้อยละ สำหรับข้อมูลสเกลอัตราส่วน (Ratio scale) จะอธิบายลักษณะข้อมูลโดยใช้ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งอธิบายลักษณะข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลของตัวแปรตาม: CFAF

CFAF	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
	639	0.00	139.24	5.09	16.48

จากตารางที่ 4.2 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีการเลือกซื้อบริการอื่นนอกเหนือจากบริการการสอบบัญชี เมื่อคิดเป็นสัดส่วนระหว่างค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีกับค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี พบว่าบางบริษัทไม่มีการใช้บริการอื่นนอกเหนือจากบริการงานสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชี เนื่องจากสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีที่ได้มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 0.00 ของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี นอกจากนี้สัดส่วนค่าธรรมเนียมบริการอื่นมีค่าสูงสุดอยู่ที่ 139.24 ของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี โดยจากการศึกษาในรายละเอียดพบว่าค่าธรรมเนียมบริการอื่นเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการตรวจสอบตามวิธีที่ตกลงร่วมกัน (Agreed-upon Procedures) และการให้คำปรึกษาด้านภาษีและอื่น ๆ (Financial Advisory Service) และจากค่าเฉลี่ยของสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี พบว่าบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ไทยมีการเลือกซื้อบริการอื่นนอกเหนืองานสอบบัญชีเฉลี่ยอยู่ที่ 5.09 ของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

ตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: DIRSH

DIRSH	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
	639	0.00	96.33	13.81	18.77

จากตารางที่ 4.3 พบว่าเปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ซึ่งเก็บข้อมูลจากแบบแสดงข้อมูลประจำปี (56-1) ค่าเฉลี่ยของการถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารอยู่ที่ร้อยละ 13.81 บ่งบอกว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีผู้บริหารที่ถือหุ้นอยู่ในบริษัทเป็นส่วนใหญ่ โดยบางบริษัทไม่มีผู้บริหารที่ถือหุ้นในบริษัทเลยเนื่องจากมีค่าต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 0.00 ของผู้ถือหุ้นทั้งหมด และจาก

ค่าสูงสุดของเปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารอยู่ที่ร้อยละ 96.33 ของผู้ถือหุ้นทั้งหมด จึงอาจกล่าวได้ว่าบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ไทยบางส่วนยังคงมีลักษณะเป็นการบริหารแบบครอบครัวอยู่

ตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: OWN

OWN	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
	639	0.00	99.40	60.29	19.66

จากตารางข้างต้น พบว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไทยมีการถือหุ้นในลักษณะทั้งแบบกระจุกตัวและกระจายตัว เนื่องจากเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 0.00 ของร้อยละของผู้ถือหุ้นทั้งหมดซึ่งบ่งบอกถึงการถือหุ้นแบบกระจายตัว ในขณะที่เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารมีค่าสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 99.40 ของร้อยละผู้ถือหุ้นทั้งหมดเป็นลักษณะการถือหุ้นแบบกระจุกตัว และการถือหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไทยส่วนใหญ่จะมีลักษณะการถือหุ้นแบบกระจายตัว เนื่องจากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 60.29 ของร้อยละของผู้ถือหุ้นทั้งหมด

ตารางที่ 4.5 แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: DTA

DTA	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
	639	0.01	2.99	0.44	0.28

จากตารางข้างต้น พบว่าบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ไทยมีความเสี่ยงทางการเงินต่ำสุดอยู่ที่ 0.01 เท่าแสดงให้เห็นว่ากิจการไม่มีความเสี่ยงที่จะชำระหนี้หรือจากดอกเบี้ยไม่ทัน และโดยเฉลี่ยมีอัตราหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมเท่ากับ 0.44 เท่า ซึ่งถือว่าเป็นความเสี่ยงในอัตราที่ไม่สูง แสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนฯ โดยเฉลี่ยมีการลงทุนในสินทรัพย์จากแหล่งเงินทุนอื่นโดยมิได้มาจากการกู้ยืมเพียงอย่างเดียว ทำให้บริษัทมีความเสี่ยงทางการเงินในระดับต่ำ และความเสี่ยงทางการเงินที่มีสูงสุดเท่ากับ 2.99 เท่า ซึ่งเป็นอัตราที่สูงแสดงให้เห็นว่าบริษัทอาจมีความเสี่ยงที่ไม่สามารถจ่ายชำระดอกเบี้ยและเงินกู้ยืมได้ทันเวลาที่กำหนด

ตารางที่ 4.6 แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: ROCE

ROCE	จำนวนตัวอย่าง	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
	639	-17.50	17.76	0.13	1.06

จากตารางข้างต้นพบว่าค่าเฉลี่ยของผลการดำเนินงานอยู่ที่ 0.13 เท่าแสดงให้เห็นว่าผลการดำเนินงานของบริษัทที่จะทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังมีผลกำไรจากการดำเนินงานอยู่ ซึ่งค่าสูงสุดที่ของผลการดำเนินงานอยู่ที่ 17.76 เท่า แต่ในค่าต่ำสุดของผลการดำเนินงานพบว่าผลติดลบอยู่ซึ่งมีค่าเท่ากับ -17.50 อาจเนื่องจากผลกระทบจากเศรษฐกิจที่ตกต่ำลงทำให้บริษัทไม่สามารถบริหารงานให้มีกำไรได้

ตารางที่ 4.7 แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: NEWI

Valid		ความถี่	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
		เพิ่มทุน	162	25.40
	ไม่เพิ่มทุน	477	74.60	100
	รวม	639	100	

จากตารางข้างต้นพบว่าการออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี ซึ่งเก็บจากรายงานทางการเงินประจำปี และหมายเหตุประกอบงบการเงิน จากบริษัทตัวอย่างในปี 2548 และปี 2549 พบว่ามี 162 ตัวอย่างที่ระหว่างปีที่ศึกษามีการเพิ่มทุน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 25.40 จากตัวอย่างทั้งหมด และจากการศึกษาพบว่าบริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนส่วนใหญ่เป็นการระดมทุนเพื่อขยายกิจการ และในบางส่วนระดมทุนเนื่องจากกิจการประสบผลขาดทุนจากการดำเนินงานทำให้กิจการขาดสภาพคล่องในการดำเนินงานจึงต้องมีการระดมทุนเพิ่มทุนขึ้น และมี 477 ตัวอย่างที่ไม่มีการเพิ่มทุนระหว่างปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 74.60 จากตัวอย่างทั้งหมด

ตารางที่ 4.8 แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: CEO

Valid		ความถี่	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
		มีการเปลี่ยน CEO	152	23.80
	ไม่มี	487	76.20	100
	รวม	639	100	

จากตารางที่ 4.8 พบว่าการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารซึ่งเก็บข้อมูลจากแบบแสดงข้อมูลประจำปี (56-1) โดยพบว่าบริษัทตัวอย่างที่มีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารภายในปีที่ทำการศึกษาหรือย้อนหลัง 2 ปีที่ทำการศึกษา มีจำนวน 152 ตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 23.80 ของตัวอย่างทั้งหมด และมีบริษัทจำนวน 487 ตัวอย่างที่ไม่มีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารซึ่งคิดเป็นร้อยละ 76.20 ของตัวอย่างทั้งหมด

ตารางที่ 4.9 แสดงข้อมูลของตัวแปรอิสระ: GROWTH

GROWTH	จำนวนตัวอย่าง	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
	639	-94.02	904.09	15.40	62.01

จากตารางข้างต้นพบว่าอัตราการเติบโตของกิจการ ซึ่งเก็บข้อมูลจากรายงานงบการเงินประจำปีเพื่อนำมาคำนวณหาอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ โดยค่าการเติบโตของกิจการต่ำสุดในอยู่ที่ ร้อยละ -94.2 ของสินทรัพย์รวมปีก่อน อาจเป็นเพราะจากสภาวะเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดีนัก ทำให้บางบริษัทต้องมีการขายสินทรัพย์บางอย่างออกไปเพื่อลดขนาดของกิจการ หรือมีการตัดสายงานที่มีผลการดำเนินงานที่ขาดทุนออกไปเพื่อความอยู่รอดของกิจการ ในส่วนของการเติบโตของกิจการค่าสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 904.09 ของสินทรัพย์รวมปีก่อนซึ่งอยู่ในอุตสาหกรรมของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ ที่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์มีการขยายตัวมากอาจเป็นเพราะมีการขยายเส้นทางรถไฟฟ้าทำให้กลุ่มอสังหาริมทรัพย์เปิดโครงการใหม่ๆ ขึ้นตามแนวรถไฟฟ้าที่ขยายเส้นทางขึ้น โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 15.40 ของสินทรัพย์รวมปีก่อน กล่าวได้ว่าบริษัทจดทะเบียนยังมีการขยายการเติบโตขึ้นจากปีก่อนอยู่

ตารางที่ 4.10 แสดงข้อมูลของตัวแปรควบคุม: IN

Valid		ความถี่	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
		กำไร	533	83.40
	ขาดทุน	106	16.60	100
	รวม	639	100	

จากตารางข้างต้น พบว่าผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิจากการเก็บข้อมูลในรายงานงบการเงินประจำปี พบว่าบริษัทในปี 2548 และปี 2549 มีผลกำไรสุทธิจำนวน 533 ตัวอย่าง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 83.40 ของตัวอย่างทั้งหมด และมีผลขาดทุนสุทธิจำนวน 106 ตัวอย่าง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.60 ของตัวอย่างทั้งหมด กล่าวได้ว่าบริษัทส่วนใหญ่ในตลาดหลักทรัพย์ไทยมีผลกำไรจากการดำเนินงาน

ตารางที่ 4.11 แสดงข้อมูลของตัวแปรควบคุม: SR

SR	จำนวนตัวอย่าง	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
	639	-2.10	7.61	0.04	0.38

จากตารางที่ 4.11 อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์จากการเก็บข้อมูลจาก ตลาดหลักทรัพย์ในส่วนข้อมูลค่าของหลักทรัพย์ และรายงานงบการเงินประจำปี พบว่าการลงทุนในบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ไทยยังคงให้ผลตอบแทนแก่นักลงทุนอยู่ โดยค่าสูงสุดอยู่ที่ 7.61 เท่าของผลตอบแทนของหลักทรัพย์ปีก่อน แสดงให้เห็นว่าการลงทุนในบริษัทจดทะเบียนเมื่อเทียบกับปีก่อนยังคงมีอัตราผลตอบแทนที่สูงอยู่ และอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.04 เท่าสามารถอธิบายได้ว่านักลงทุนยังได้รับผลตอบแทนในการลงทุนในบริษัทจดทะเบียนอยู่ และค่าต่ำสุดของอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์อยู่ที่ -2.10 เท่าของผลตอบแทนของหลักทรัพย์ปีก่อน แสดงว่าในบางบริษัทมีอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ที่ลดลงจากปีก่อน

ตารางที่ 4.12 แสดงข้อมูลของตัวแปรควบคุม: TA

หน่วย: ล้านบาท

	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน
TA	639	16.21	157812.90	9139.73	20854.66

จากตารางข้างต้น พบว่าขนาดของกิจการ ซึ่งเก็บข้อมูลจากรายงานงบการเงินประจำปี มีขนาดเล็กสุดอยู่ที่ 16.21 ล้านบาท และกิจการขนาดใหญ่สุดอยู่ที่ 157,812 ล้านบาท จะเห็นได้ว่าบริษัทขนาดใหญ่ที่สุดกับเล็กที่สุดนั้นแตกต่างกันถึงหลักแสนล้านบาท

ตารางที่ 4.13 แสดงข้อมูลของตัวแปรควบคุม: B4

Valid	B4	ความถี่	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
		365	57.10	57.10
	Non-B4	274	42.90	100
	รวม	639	100	

จากตารางที่ 4.13 พบว่าขนาดสำนักงานสอบบัญชีซึ่งเก็บข้อมูลจากการจัดกลุ่มให้กับขนาดของสำนักงานสอบบัญชีโดยแบ่งออกเป็น สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่และสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ขนาดใหญ่ ซึ่งการจำแนกเพื่อจัดกลุ่มได้อธิบายไว้ในบทที่ 3 พบว่ามีบริษัทที่เก็บข้อมูลในปี 2548 และปี 2549 จำนวน 365 ตัวอย่าง ที่ใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 57.10 ของตัวอย่างทั้งหมด และจากตัวอย่างทั้งหมดพบว่ามี 274 ตัวอย่าง ที่ใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ขนาดใหญ่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 42.90 ของตัวอย่างทั้งหมด กล่าวได้ว่าบริษัทจดทะเบียนฯ มีความนิยมใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก

4.3 สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics)

การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อทดสอบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต้นทุนกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หลายตัวแปร (Multivariate Analysis) ด้วยการใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระทุกที่นำมาศึกษามีความสัมพันธ์กันสูงหรือไม่ เพื่อเป็นการป้องกันการเปิดปัญหา Multicollinearity ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ที่แสดงในตารางที่ 4.15 พบว่าไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดมีความสัมพันธ์กันมากกว่า 0.05 จึงไม่ถือว่าเกิดปัญหา Multicollinearity

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษา

Correlations

	OWN	DIRSH	DTA	ROCE	NEW	CEO	GROWTH	IN	SR	TA	B4
OWN	1	.033	-.038	.033	-.057	.080(*)	-.032	.045	-.011	-.006	.037
Sig.	.	.412	.343	.402	.154	.042	.414	.258	.787	.882	.346
DIRSH		1	-.057	.018	.001	-.083(*)	.094(*)	.076	-.004	-.113(**)	-.130(**)
Sig.		.	.150	.655	.970	.035	.017	.056	.925	.004	.001
DTA			1	-.087(*)	.080(*)	.042	-.040	-.263(**)	-.083(*)	.047	.004
Sig.			.	.027	.043	.288	.310	.000	.036	.240	.924
ROCE				1	-.060	.006	.022	.181(**)	.015	-.045	-.062
Sig.				.	.127	.879	.579	.000	.702	.261	.120
NEW					1	.105(**)	.141(**)	-.011	.020	.071	.054
Sig.					.	.008	.000	.783	.606	.072	.171
CEO						1	.003	-.057	-.021	.048	.083(*)
Sig.						.	.938	.149	.598	.229	.036
GROWTH							1	.067	-.008	.026	-.010
Sig.							.	.093	.836	.504	.797
IN								1	.068	.038	.047
Sig.								.	.084	.336	.234
SR									1	-.003	.068
Sig.									.	.937	.087
TA										1	.013
Sig.										.	.752
B4											1
Sig.											.

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

a Listwise N=639

เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเติบโตของกิจการ ขนาดของกิจการ และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี โดยเปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็น

ผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเติบโตของกิจการ และผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.033 0.018 0.001 0.094 และ 0.076 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความเสี่ยงทางการเงิน การเปลี่ยนแปลงฐานะเจ้าหน้าที่บริหาร อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ขนาดของกิจการ และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี โดยมีความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.057 -0.083 -0.004 -0.113 และ -0.006 ตามลำดับ

เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเปลี่ยนแปลงฐานะเจ้าหน้าที่บริหาร นอกจากนี้จากการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในทิศทางเดียวกับเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงฐานะเจ้าหน้าที่ ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี โดยมีความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.033 0.033 0.080 0.045 0.037 ตามลำดับ ส่วนเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความเสี่ยงทางการเงิน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเติบโตของกิจการ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ และขนาดของกิจการโดยมีความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.038 -0.057 -0.032 -0.11 และ -0.006 ตามลำดับ

ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ และอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ โดยความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนแปลงฐานะเจ้าหน้าที่บริหาร ขนาดของกิจการ และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี โดยมีความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.090 0.042 0.047 และ 0.004 ตามลำดับ ส่วนความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้บริหาร ผลการดำเนินงาน การเติบโตของกิจการ ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ และอัตราผลตอบแทนของผู้บริหาร โดยมีความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.038 -0.057 -0.032 -0.011 และ -0.006 ตามลำดับ

ผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเสี่ยงทางการเงิน และกำไรหรือขาดทุนสุทธิ ซึ่งผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้บริหาร การเปลี่ยนแปลงฐานะเจ้าหน้าที่บริหาร

อัตราการเติบโตของกิจการ ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ และอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.033 0.018 0.006 0.022 0.181 และ 0.015 ตามลำดับ นอกจากนี้ผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ ความเสี่ยงทางการเงิน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี ขนาดของกิจการ และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.087 -0.060 -0.045 และ -0.062 ตามลำดับ

การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปีมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเสี่ยงทางการเงิน การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร การเติบโตของกิจการ ซึ่งการออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับเปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ความเสี่ยงทางการเงิน การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร การเติบโตของกิจการ ผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ขนาดของกิจการ และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.001 0.080 0.105 0.141 0.020 0.071 และ 0.054 ตามลำดับ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผลการดำเนินงาน และผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) -0.054 -0.60 และ -0.011 ตามลำดับ

การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร และการออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี ซึ่งการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับเปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ และขนาดของกิจการโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.080 0.042 0.006 0.105 0.003 0.048 และ 0.083 ตามลำดับ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับเปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ความเสี่ยงทางการเงิน ผลตอบแทนของหลักทรัพย์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.083 -0.057 และ -0.021 ตามลำดับ

การเติบโตของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับเปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารและการออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้การเติบโตของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับ เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ และขนาดของกิจการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.094 0.022 0.141 0.003 0.067 และ 0.026 ตามลำดับ ส่วนความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามได้แก่ เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้น

รายใหญ่ ความเสี่ยงทางการเงิน อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.032 -0.04 0.008 และ -0.010 ตามลำดับ

ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเสี่ยงทางการเงิน โดยผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ผลการดำเนินงาน การเติบโตของกิจการ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ขนาดของกิจการ และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.045 0.076 0.181 0.067 0.068 0.038 และ 0.047 ส่วนผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความเสี่ยงทางการเงิน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี และการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.011 -0.004 -0.083 -0.021 -0.008 และ -0.003 ตามลำดับ

อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเสี่ยงทางการเงิน โดยอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.15 0.020 0.068 และ 0.068ตามลำดับ ส่วนอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ความเสี่ยงทางการเงิน การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร การเติบโตของกิจการ และขนาดของกิจการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.011 -0.004 -0.083 -0.008 -0.021 และ -0.003 ตามลำดับ

ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับเปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นของผู้บริหาร โดยขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความเสี่ยงทางการเงิน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.047 0.071 0.048 0.026 0.038 และ 0.013 ตามลำดับ ส่วนขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ผลการดำเนินงานและอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.006 -0.113 -0.045 และ -0.003 ตามลำดับ

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับเปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารและการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร โดยขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ความเสี่ยงทางการเงิน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ ผลตอบแทนของหลักทรัพย์ และขนาดของกิจการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.037 0.054 0.083 0.047 0.068 และ 0.013 ตามลำดับ ส่วนขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผลการดำเนินงาน และการเติบโตของกิจการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.130 -0.062 และ -0.010 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุเพื่อทดสอบสมมติฐาน

เป็นสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัยซึ่งเป็นการวิเคราะห์ขั้นสูง โดยในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ตัวแบบสมการถดถอยเชิงพหุในการทดสอบสมมติฐาน

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

$$\text{CFAF} = B_0 + B_1 \text{DIRSH} + B_2 \text{OWN} + B_3 \text{DTA} + B_4 \text{ROCE} + B_5 \text{NEWI} + B_6 \text{CEO} \\ + B_7 \text{GROWTH} + B_8 \text{IN} + B_9 \text{SR} + B_{10} \text{TA} + B_{11} \text{BIG4} + e$$

คำอธิบายแบบจำลอง

ตัวแปรตาม

CFAF คือ สัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
ของผู้สอบบัญชี

ตัวแปรอิสระ

DIRSH คือ เปอร์เซนต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (จำนวนหุ้น)

OWN คือ เปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (จำนวนหุ้น)

DTA คือ ความเสี่ยงทางการเงิน

ROCE คือ ผลการดำเนินงาน

NEWI คือ การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี

CEO คือ การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

GROWTH คือ การเติบโตของสินทรัพย์

ตัวแปรควบคุม

IN คือ ผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ

SR คือ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์

TA คือ ขนาดของกิจการ

BIG4 คือ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

ตารางที่ 4.15 ผลการประมาณค่าและค่าสถิติต่าง ๆ จากสมการถดถอยเชิงพหุ

Model	R	R Square	Adjusted R Square	F	Sig. Change	F	Durbin-Watson
1	.284(a)	.081	.064	4.996	.000		1.969

a Predictors: (Constant), B4, DTA, GROWTH, TA, OWN, SR, ROCE, CEO, DIRSH, NEW, IN

b Dependent Variable: Y_CFAF

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-3.423	2.968		-1.153	.249
	DIRSH	-.091	.035	-.104	-2.635	.009
	OWN	.028	.032	.033	.854	.393
	DTA	8.016	2.387	.135	3.358	.001
	ROCE	-2.692	.609	-.173	-4.419	.000
	NEW	.806	1.487	.021	.542	.588
	CEO	-.817	1.508	-.021	-.542	.588
	GROWTH	.014	.010	.052	1.327	.185
	IN	3.678	1.800	.083	2.043	.041
	SR	2.056	1.669	.048	1.231	.219
	TA	2.388E-11	.000	.064	1.643	.101
	B4	2.161	1.299	.065	1.663	.097

a Dependent Variable: Y_CFAF

จากตารางที่ 4.15 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตัวแทนกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีพบว่า ตัวแบบโดยรวมมีค่า P-value หรือ Sig. F อยู่ที่ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) ค่าสถิติดังกล่าวจะใช้ตรวจสอบสมมติฐานที่ว่า รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร จากผลการทดสอบทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่าสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระทั้งหมด 11 ตัวแปร เมื่อพิจารณาที่ค่า Adjust R² ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.064 จะเห็นได้ว่าค่า Adjust R² ที่ได้นั้นมีค่าไม่สูงนัก อาจเป็นเพราะตัวแปรอิสระส่วนมากในตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้น ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับตัวแปรตาม

โดยผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวต่อตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 ตัวแปรอธิบาย

4.3.1.1 เปอร์เซนต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร

เปอร์เซนต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ -0.104 ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังกล่าวคือ บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารในสัดส่วนที่สูงจะมีการเลือกซื้อค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในสัดส่วนที่ต่ำ เมื่อพิจารณาค่า P-value เท่ากับ 0.009 แสดงว่า เปอร์เซนต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีที่มีนัยสำคัญในทางสถิติ

4.2.1.2 เปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่

เปอร์เซนต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.033 ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวังคือ บริษัทที่มีผลรวมจำนวนหุ้นที่เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในสัดส่วนที่สูงส่งผลให้สัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจาก

ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสูงตามไปด้วย เมื่อพิจารณาค่า P-value เท่ากับ 0.393 แสดงว่าเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่น นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีทางสถิติ

4.2.1.3 ความเสี่ยงทางการเงิน

โครงสร้างทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนค่าบริการอื่น นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.135 ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังกล่าวคือ บริษัทที่มีโครงสร้างทางการเงินในอัตราที่สูงจะมีการเลือกซื้อค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีใน สัดส่วนที่สูงตามไปด้วย เมื่อพิจารณาค่า P-value เท่ากับ 0.001 แสดงว่า โครงสร้างทางการเงินมี ความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีที่ มีนัยสำคัญในทางสถิติ

4.2.1.4 ผลการดำเนินงาน

สัดส่วนกำไรก่อนภาษีเงินได้และรายการพิเศษต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในทิศทางตรงกันข้าม กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี พิจารณาจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ -0.173 ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง กล่าวคือ บริษัทที่มีสัดส่วนกำไรก่อนภาษีเงินได้และรายการพิเศษต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในสัดส่วนที่ สูงจะมีการเลือกซื้อค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในสัดส่วนที่ต่ำ และเมื่อ พิจารณาค่า P-value เท่ากับ 0.000 แสดงว่า สัดส่วนกำไรก่อนภาษีเงินได้และรายการพิเศษต่อ ส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชีที่มีนัยสำคัญในทางสถิติ

4.2.1.5 การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี

การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนค่าบริการอื่น นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.021 ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวังคือ บริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนจะมี การเลือกซื้อค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีในสัดส่วนค่าที่ สูงขึ้นด้วย เมื่อพิจารณาค่า P-value เท่ากับ 0.588 แสดงว่าการออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปีไม่มี ความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ทางสถิติ

4.2.1.6 การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ -0.021 ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปไม่ไปตามที่คาดหวังคือ บริษัทที่มีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารส่งผลให้สัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีนั้นต่ำลง เมื่อพิจารณาค่า P-value เท่ากับ 0.588 แสดงว่าการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารไม่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีทางสถิติ

4.2.1.7 การเติบโตของกิจการ

อัตราการเติบโตของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.052 ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวังคือ บริษัทที่มีการเติบโตของกิจการในอัตราที่สูงส่งผลให้มีการเลือกซื้อบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีในสัดส่วนที่สูงตามไปด้วย เมื่อพิจารณาค่า P-value เท่ากับ 0.185 แสดงว่าอัตราการเติบโตของกิจการไม่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีทางสถิติ

4.2.2 ตัวแปรควบคุม

4.2.2.1 ผลกำไรขาดทุนสุทธิ

ผลกำไรขาดทุนสุทธิมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.083 ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวังคือ กล่าวคือบริษัทที่มีผลขาดทุนจะก่อให้เกิดต้นทุนตัวแทนได้สูงกว่าบริษัทที่มีผลกำไร เนื่องจากผู้บริหารไม่มีความสามารถในการดำเนินงาน ส่งผลให้บริษัทมีผลขาดทุนจากการดำเนินงาน ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทเสียผลประโยชน์ทำให้ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทต้องการตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่า P-value เท่ากับ 0.041 แสดงว่า ผลกำไรขาดทุนมีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ

4.2.2.2 อัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น

อัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.048 ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังคือ อัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นที่สูง ทำให้ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทมีความพึงพอใจและไม่เกิดความขัดแย้งกันระหว่างผู้บริหารกับเจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้น แต่เนื่องจากค่า P-value เท่ากับ 0.219 แสดงว่า ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

4.2.2.3 ขนาดของกิจการ

ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี จากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.064 ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวังคือ บริษัทที่มีขนาดของกิจการที่ใหญ่มีแนวโน้มที่จะมีการเลือกซื้อบริการอื่นนอกเหนือจากงานสอบมากกว่ากิจการที่มีขนาดเล็ก เนื่องจากบริษัทที่มีขนาดใหญ่มีแนวโน้มการกระจายตัวของผู้ถือหุ้นมากทำให้การดำเนินการตรวจสอบขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นความต้องการเลือกซื้อบริการอื่นจากผู้สอบบัญชีจึงมีสูงกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก เมื่อพิจารณาค่า P-value เท่ากับ 0.101 แสดงว่า ขนาดของกิจการไม่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ

4.2.2.4 ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.065 ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวังคือ สำนักงานบัญชีที่มีขนาดใหญ่จะมีการคิดค่าธรรมเนียมในอัตราที่สูงกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก แต่เนื่องจากค่า P-value เท่ากับ 0.097 แสดงว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ

4.4 สรุป

จากตารางที่ 4.16 สามารถสรุปความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่มีต่อตัวแปรตามเท่ากับ 0.284 โดยพิจารณาจากค่า R และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ เท่ากับ 0.064 โดยพิจารณา

จากค่า Adjusted R^2 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยต้นทุนตัวแทนสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีได้ 6.4% ซึ่งในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุจะใช้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจจากค่า Adjusted R^2 ไม่ใช่จากค่า R^2 เพราะเมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยจะทำให้ค่า R^2 มากขึ้นทั้งที่ตัวแปรอิสระที่เพิ่มขึ้นอาจจะไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามก็ได้ สำหรับสถิติทดสอบ F เป็นการทดสอบว่าตัวแปรตามจะขึ้นกับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ซึ่งถ้ายอมรับสมมติฐานในขั้นนี้ ก็จะทำให้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในขั้นต่อไป ค่า Durbin – Watson เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าความคลาดเคลื่อน ซึ่งควรจะอยู่ในช่วง 1.5 – 2.5 ซึ่งการวิเคราะห์ในครั้งนี้นี้ ค่า Durbin – Watson เท่ากับ 1.969 แสดงว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน และค่าคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงปกติ ตามสมมติฐานนี้สำหรับตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่จะไม่มีมีความสำคัญมาก เนื่องจากว่า การแจกแจงของตัวอย่างในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยจะมีการแจกแจงใกล้เคียงแบบปกติ โดยตัวอย่างในการทดสอบสมมติฐานนี้มีจำนวนมากกว่า 200 ตัวอย่างซึ่งถือว่าเป็นตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ จากการทดสอบพบว่าเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ความเสี่ยงทางการเงิน และผลการดำเนินงานเป็นปัจจัยต้นทุนตัวแทนที่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ใน H_1 , H_3 และ H_4 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Firth (1997) แต่ทิศทางที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง กล่าวคือตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปรที่ได้กล่าวไว้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดต้นทุนตัวแทน และมีผลต่อการตัดสินใจที่จะเลือกซื้อบริการอื่นจากผู้สอบบัญชีเพิ่มเติม ซึ่งเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารและผลการดำเนินงานมีทิศทางความสัมพันธ์ตรงกันข้ามกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ส่วนความเสี่ยงทางการเงินพบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

นอกจากนี้พบว่า เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ การเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารใหม่ และอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ ซึ่งสมมติฐานไม่เป็นไปตามที่ตั้งไว้ คือปฏิเสธสมมติฐานที่ H_2 , H_5 , H_6 และ H_7 และขัดแย้งกับงานวิจัยของ Firth (1997) กล่าวคือผลของสมการถดถอยสามารถอธิบายได้ว่าเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ การเพิ่มทุนระหว่างปี และอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในส่วนของการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารใหม่ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับสัดส่วน

ค่าบริการอื่นนอกเหนือค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

ในส่วนของตัวแปรควบคุมนั้นผลของสมการถดถอยสามารถอธิบายได้ว่าผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ส่วนอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ขนาดของกิจการ และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

ตารางที่ 4.16 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่	สมมติฐานการวิจัย	ทิศทางความสัมพันธ์		ผลการทดสอบสมมติฐาน
		ที่คาดไว้	ผลทดสอบ	
1	เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี	+	-	ยอมรับ H_1 (p-value < 0.05) มีความสัมพันธ์
2	เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี	+	+	ปฏิเสธ H_3 (p-value > 0.05) ไม่มี ความสัมพันธ์
3	ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี	-	+	ยอมรับ H_1 (p-value < 0.05) มีความสัมพันธ์
4	ผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี	+	-	ยอมรับ H_1 (p-value < 0.05) มีความสัมพันธ์
5	การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี	+	+	ปฏิเสธ H_3 (p-value > 0.05) ไม่มี ความสัมพันธ์

สมมติฐาน ที่	สมมติฐานการวิจัย	ทิศทางความสัมพันธ์		ผลการทดสอบ สมมติฐาน
		ที่คาดไว้	ผลทดสอบ	
6	การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารมี ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วน ค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการ สอบบัญชีของผู้สอบบัญชี	+	-	ปฏิเสธ H_3 (p-value > 0.05) ไม่มี ความสัมพันธ์
7	อัตราการเติบโตของสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ใน ทิศทางเดียวกับค่าสัดส่วนบริการอื่น นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ ผู้สอบบัญชี	+	+	ปฏิเสธ H_3 (p-value > 0.05) ไม่มี ความสัมพันธ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย และได้ข้อสรุปเกี่ยวกับตัวแปรและตัวแบบ (Model) ที่ใช้ในการวิจัย โดยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 แล้วนั้น ในบทนี้จึงเป็นการนำเสนอบทสรุป การอภิปรายผลการวิจัย ข้อจำกัดในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต โดยเริ่มจากการสรุปมูลเหตุของการศึกษาได้ดังนี้

ต้นทุนตัวแทน (Agency Cost) คือ ต้นทุนที่เกิดขึ้นตามทฤษฎีตัวแทนที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเจ้าของบริษัทและผู้บริหาร โดยตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เชื่อว่าแต่ละบุคคลย่อมต้องการสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้แก่ตนเอง จึงมีความเป็นไปได้ที่เจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารอาจเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างกัน ความสูญเสียจากการบริหารงานของผู้บริหารที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าของบริษัท ก่อให้เกิดผลเสียแก่บริษัทและเป็นเหตุให้ผู้บริหารกับผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทเกิดการขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์กันขึ้น สิ่งเหล่านี้ถูกเรียกว่าต้นทุนตัวแทน เจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทจึงพยายามลดต้นทุนตัวแทนลง ซึ่งสามารถทำได้ 2 แนวทางได้แก่ การสร้างภาระผูกพันให้กับผู้บริหาร (Bonding) และการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหาร (Monitoring) ซึ่งแนวทางในการลดต้นทุนตัวแทนด้วยวิธีการสร้างภาระผูกพันให้กับคณะผู้บริหารนั้น เป็นการทำให้ผู้บริหารมีส่วนได้ส่วนเสียกับบริษัทโดยผ่านทางกรให้หุ้นของบริษัทแก่คณะผู้บริหาร เพื่อที่จะให้ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของบริษัทด้วย ซึ่งถือเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารมีความสนใจในการเพิ่มความมั่งคั่งให้แก่เจ้าของบริษัทมากขึ้นเป็นการเพิ่มความมั่งคั่งให้กับตัวผู้บริหารเองด้วย แต่อย่างไรก็ตามการเพิ่มสัดส่วนความเป็นเจ้าของบริษัทแก่ผู้บริหารเกิดผลเสียแก่บริษัทได้ โดยเฉพาะเมื่อผู้บริหารมีสัดส่วนความเป็นเจ้าของบริษัทในระดับสูง ผู้บริหารก็จะมีอำนาจในการตัดสินใจ (Voting right) ในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะกำหนดทิศทางการดำเนินงานของบริษัทที่เบี่ยงเบนไปในแนวทางที่ให้ประโยชน์ส่วนตัว แทนที่จะทำเพื่อประโยชน์ของบริษัท ในขณะที่การติดตามตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหารนั้นเพื่อให้การดำเนินงานของผู้บริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วยวิธีการควบคุมจากภายในและภายนอก ซึ่งการตรวจสอบภายนอกคือผู้สอบบัญชี เพื่อตรวจสอบการทำงานของบริษัทเพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่องเกี่ยวกับการควบคุมภายในของกิจการ และบางครั้งการตรวจสอบอาจตรวจพบการทุจริตในกิจการ และการตรวจสอบ

ภายใน คือผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัท ซึ่งการตรวจสอบภายในเป็นเครื่องมือและกลไกสำคัญของผู้บริหารในการช่วยสอบทานความถูกต้องของการดำเนินงาน สิ่งที่ได้จากการตรวจสอบภายในคือ ช่วยเสริมสร้างความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ในบางครั้งการตรวจสอบภายในอาจมีปัญหามาในเรื่องการกระจายตัวของผู้ถือหุ้น ทำให้ยากต่อการตรวจสอบปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทมีความสนใจเลือกซื้อบริการอื่นจากผู้สอบบัญชีเพิ่มเติมจากงานสอบบัญชี

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการติดตามตรวจสอบภายในจากการที่ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทเลือกซื้อบริการอื่นจากผู้สอบบัญชี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ก่อให้เกิดต้นทุนตัวแทนกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีซึ่งปัจจัยต้นทุนตัวแทนเกิดจากปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์กันระหว่างตัวการกับตัวแทนก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายขึ้นซึ่งเรียกต้นทุนเหล่านี้ว่าต้นทุนตัวแทน โดยปัจจัยที่นำมาเป็นตัวแปรที่ทำการศึกษาค้นทุนตัวแทน ได้แก่ เพอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร เพอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ความเสี่ยงทางการเงิน ผลการดำเนินงาน การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และการเติบโตของกิจการ โดยทำการศึกษาความสัมพันธ์และทิศทางของความสัมพันธ์ว่าเป็นอย่างไร ตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ไม่อยู่ในกลุ่มพื้นฐานฟูจิกการ กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน กองทุนรวม และบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ Mai ทั้งนี้เนื่องจากการกลุ่มบริษัทดังกล่าวมีข้อบังคับในการจัดทำและนำเสนองบการเงินที่แตกต่างไปจากบริษัทอื่น ๆ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือมีกิจกรรมทางการเงินและการดำเนินงานที่แตกต่างไปจากบริษัททั่วไป เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถสะท้อนคุณสมบัติความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมที่จะอ้างถึงประชากรในภาพรวมได้ ผู้วิจัยจึงไม่นำกลุ่มดังกล่าวมาร่วมวิเคราะห์ โดยช่วงระยะเวลาที่ใช้ศึกษาคือ ปี 2548 และปี 2549 และในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรม Statistical Package for Social Science (SPSS for windows) ในการวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคในการวิเคราะห์ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อใช้อธิบายผลการวิจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ซึ่งใช้เทคนิคของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ในการทดสอบ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

สัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีสัดส่วนการซื้อบริการอื่นต่อบริการงานสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีโดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 5.09 ของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และเมื่อพิจารณาในสัดส่วนของค่าบริการอื่นมีระดับค่าสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 139.24 ของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสอบทานตามวิธิตกลงร่วมกันและค่าบริการให้คำปรึกษาด้านภาษีและอื่น ๆ แต่มีบางบริษัทที่ไม่มีค่าบริการอื่นจากบุคคลภายนอกเนื่องจากมีค่าต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 0.00 ของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่าใน บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยของการถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารอยู่ที่ร้อยละ 13.81 บ่งบอกว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีผู้บริหารที่ถือหุ้นอยู่ในบริษัทเป็นส่วนใหญ่ โดยบางบริษัทไม่มีผู้บริหารที่ถือหุ้นในบริษัทเลยเนื่องจากมีค่าต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 0.00 ของร้อยละผู้ถือหุ้นทั้งหมด และจากค่าสูงสุดของเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารอยู่ที่ร้อยละ 96.33 ของร้อยละของผู้ถือหุ้นทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่าบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ไทยส่วนใหญ่ยังคงมีลักษณะเป็นการบริหารแบบครอบครัวอยู่

เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่าใน บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการถือหุ้นทั้งแบบกระจุกตัวและแบบกระจายตัว เนื่องจากค่าต่ำสุดของผลรวมจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารอยู่ที่ร้อยละ 0.00 ของผู้ถือหุ้นทั้งหมด ในขณะที่มีค่าสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 90.04 ของผู้ถือหุ้นทั้งหมด และจากค่าเฉลี่ยของผลรวมจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารเฉลี่ยอยู่ที่ 60.29 ของผู้ถือหุ้นทั้งหมด กล่าวได้ว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่มีลักษณะการถือหุ้นแบบกระจุกตัว

ความเสี่ยงทางการเงิน จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่โดยเฉลี่ยมีอัตราหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมเท่ากับ 0.44 เท่า ซึ่งถือว่าเป็นความเสี่ยงในอัตราที่ไม่สูง แสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนฯ โดยเฉลี่ยมีการลงทุนใน

สินทรัพย์จากแหล่งเงินทุนอื่นโดยมิได้มาจากการกู้ยืมเพียงอย่างเดียว ทำให้บริษัทมีความเสี่ยงทางการเงินในระดับต่ำ

ผลการดำเนินงาน จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่โดยเฉลี่ยมีอัตราอยู่ที่ 0.13 เท่า ซึ่งถือว่าผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีผลกำไรจากการดำเนินงานอยู่ แต่มีบางในบางบริษัทที่ประสบผลขาดทุนจากการดำเนินงาน เนื่องจากค่าต่ำสุดที่ได้เท่ากับ -17.5 เท่า

การออกหุ้นเพิ่มทุน จากการศึกษาพบว่าบริษัทจดทะเบียนฯ มีการออกหุ้นเพิ่มทุนในปี 2548 และปี 2549 เพียง 162 ตัวอย่างจากตัวอย่างทั้งหมด 639 ตัวอย่าง สาเหตุอาจมาจากสภาพเศรษฐกิจในช่วงที่ทำการศึกษาอยู่ในช่วงขาลงซึ่งหลายๆ บริษัทอาจมองว่าไม่เหมาะสมแก่การลงทุนเพิ่มจึงไม่มีความจำเป็นในการระดมทุนโดยการออกหุ้นเพิ่มทุนขึ้น

การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร จากการศึกษาพบว่าเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารซึ่งเก็บข้อมูลจากแบบแสดงข้อมูลประจำปี (56-1) โดยพบว่าบริษัทตัวอย่างมีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารภายในปีที่ทำการศึกษาหรือย้อนหลัง 2 ปีที่ทำการศึกษา มีจำนวน 152 ตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 23.80 ของตัวอย่างทั้งหมด และมีบริษัทจำนวน 487 ตัวอย่างที่ไม่มีการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 76.20 ของตัวอย่างทั้งหมด

การเติบโตของกิจการ บริษัทจดทะเบียนฯ ส่วนใหญ่มีการเจริญเติบโตจากปีก่อนพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของการเติบโตของสินทรัพย์ซึ่งมีค่าอยู่ที่ร้อยละ 15.40 ของสินทรัพย์ปีก่อน แต่ทั้งนี้ยังมีบริษัทบางบริษัทที่มีค่าการเติบโตของสินทรัพย์ติดลบ โดยค่าต่ำสุดอยู่ที่ -94.02 ของสินทรัพย์ปีก่อนแสดงให้เห็นว่าในช่วงปี 2548 และปี 2549 เศรษฐกิจไทยอยู่ในช่วงขาลงเนื่องจากมีบริษัทจดทะเบียนฯ มีการขายสินทรัพย์ออกไปเพื่อลดขนาดของกิจการลง

กำไรหรือขาดทุนสุทธิ จากการศึกษาพบว่าบริษัทตัวอย่างที่จดทะเบียนฯ ส่วนใหญ่มีผลกำไรสุทธิจากการดำเนินงานซึ่งมีค่าอยู่ที่ร้อยละ 83.40 ของตัวอย่างทั้งหมด โดยมีบริษัทที่ประสบผลขาดทุนเพียงร้อยละ 16.60 ของตัวอย่างทั้งหมด

อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ พบว่าการลงทุนในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังคงให้ผลตอบแทนแก่นักลงทุนอยู่ เนื่องจากค่าเฉลี่ยที่ได้ยังคงเป็นบวก โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.04 เท่าของผลตอบแทนของหลักทรัพย์

ขนาดของกิจการ โดยเฉลี่ยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีสินทรัพย์รวมอยู่ที่ 9,000 ล้านบาท แต่เมื่อพิจารณาถึงกิจการที่มีขนาดเล็กที่สุด เปรียบเทียบกับกิจการที่มีขนาดใหญ่ที่สุด จะพบว่ามีความแตกต่างกันถึง 1.5 แสนล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่าค่าเฉลี่ยของขนาดกิจการถึง 17 เท่า

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี จากการศึกษาพบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนิยมเลือกใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 57.10 ของตัวอย่างทั้งหมด

5.1.2 การวิเคราะห์ผลการประมาณการสมการถดถอย

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ พบว่าเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ความเสี่ยงทางการเงิน และผลการดำเนินงานเป็นปัจจัยต้นทุนตัวแทนที่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ใน H_1 , H_3 และ H_4 กล่าวคือปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทน ซึ่งเป็นการวัดค่าโดยสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี โดยหากสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสูง แสดงว่าบริษัทมีปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนเกิดขึ้นและจากการศึกษาพบว่า เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ความเสี่ยงทางการเงิน และผลการดำเนินงานเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนสูงขึ้น ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Firth (1997)

นอกจากนี้พบว่า เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ การเพิ่มทุนระหว่างปี การเปลี่ยนแปลงหน้าหน้าที่บริหารใหม่ และอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ ซึ่งสมมติฐานไม่เป็นไปตามที่ตั้งไว้ คือปฏิเสธสมมติฐานที่ H_2 , H_5 , H_6 และ H_7 และขัดแย้งกับงานวิจัยของ Firth (1997) กล่าวคือผลของการถดถอยสามารถอธิบายได้ว่าเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ การเพิ่มทุนระหว่างปี และอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วน

ค่าบริการอื่นนอกเหนือค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ใน ส่วนของการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารใหม่ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับสัดส่วน ค่าบริการอื่นนอกเหนือค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นกัน

ในส่วนของตัวแปรควบคุมนั้นผลของสมการถดถอยสามารถอธิบายได้ว่าผลกำไรหรือ ขาดทุนสุทธิ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และมีความสัมพันธ์ในทิศทาง เดียวกันกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ส่วนอัตรา ผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ขนาดของกิจการ และขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือค่าธรรมเนียมการ สอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

5.2 การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นที่มุ่งเน้นในการศึกษาตาม สมมติฐานที่ได้คาดการณ์ไว้ และจากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยต้นทุนตัวแทนกับสัดส่วน ค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ปัจจัยของต้นทุนตัวแทนในงานวิจัยนี้ ได้แก่ (1) เพอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร (จำนวน หุ้น) (2) เพอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (จำนวนหุ้น) (3) ความเสี่ยงทางการเงิน (4) ผล การดำเนินงาน (5) การออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี (6) การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และ (7) การเติบโตของกิจการ โดยผลการทดสอบพบว่า เพอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ความเสี่ยงทาง การเงิน และผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับการสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจาก ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือปัญหาตัวแทน หรือ การเกิดต้นทุนตัวแทน เป็นการวัดค่าโดยสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบ บัญชีของผู้สอบบัญชี โดยหากสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูง แสดงว่าบริษัทเกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนมากขึ้น ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาตัวแทนหรือ ต้นทุนตัวแทนขึ้นคือ

1. เพอร์เซ็นต์ของผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ซึ่งจากผลการทดสอบพบว่ากรณีที่ให้ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจาก

ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งการที่มีผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารในบริษัทอยู่ในระดับต่ำจะก่อให้เกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนขึ้น ซึ่งการแก้ปัญหาดูตัวแทนที่เกิดขึ้นหรือลดต้นทุนตัวแทนลง ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทควรให้หุ้นแก่ผู้บริหารเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริหารสร้างผลประโยชน์ให้บริษัทอย่างสูงสุด ซึ่งจะทำให้ปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนลดลง

2. ความเสี่ยงทางการเงิน ซึ่งจากผลการทดสอบพบว่าความเสี่ยงทางการเงินเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดต้นทุนตัวแทนขึ้นและมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี กล่าวคือความเสี่ยงทางการเงินที่อยู่ในอัตราที่สูงจะมีปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนสูง โดยปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนที่เกิดขึ้นจะบรรเทาลงหรือลดลงได้ กิจกรรมจะต้องมีการควบคุมในส่วนของหนี้สินและสินทรัพย์ของกิจการให้อยู่ในอัตราส่วนระดับต่ำ หรือในระดับที่เจ้าหน้าที่กำหนดไว้ ซึ่งเมื่อกิจการสามารถควบคุมให้ความเสี่ยงทางการเงินอยู่ในระดับต่ำหรือที่เจ้าหน้าที่กำหนดไว้ได้จะทำให้ปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนบรรเทาหรือหมดไป

3. ผลการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งจากผลการทดสอบพบว่าผลการดำเนินงานของกิจการเป็นปัจจัยหนึ่งทำให้เกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนขึ้นและมีทิศทางที่ตรงกันข้ามกับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี กล่าวคือผลการดำเนินงานที่ไม่ดีมีผลขาดทุน จะทำให้บริษัทเกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนสูงขึ้น โดยปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนที่เกิดขึ้นจะบรรเทาลง บริษัทจะต้องบริหารงานให้มีผลการดำเนินงานที่ดีและมีผลกำไร ซึ่งเมื่อกิจการสามารถบริหารงานให้ผลการดำเนินงานมีผลกำไรจะทำให้ปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนลดลง

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดต้นทุนตัวแทนทั้ง 3 ปัจจัยที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น มีผลทำให้เกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนขึ้น ซึ่งผลการทดสอบนั้นสอดคล้องกับทฤษฎีของ Firth (1997) แต่ทิศทางที่ได้นั้นแตกต่างจากงานวิจัยในต่างประเทศ ซึ่งสาเหตุที่แตกต่างกันเกิดจากความแตกต่างทางด้านโครงสร้างผู้ถือหุ้นของแต่ละประเทศ กล่าวคือในประเทศไทยนั้นโครงสร้างผู้ถือหุ้นจะเป็นในลักษณะผู้บริหารกับเจ้าของบริษัทเป็นบุคคลเดียวกัน ในขณะที่ในต่างประเทศผู้บริหารกับเจ้าของบริษัทเป็นคนละคนกัน ทำให้ระดับของปัญหาต้นทุนตัวแทนที่เกิดขึ้นของประเทศไทยกับของต่างประเทศไม่เหมือนกัน

สำหรับเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ การออกหุ้นเพิ่มทุน การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และการเติบโตของกิจการ ไม่พบความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขัดแย้งกับ

การศึกษาของ Firth (1997) จึงต้องปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ สาเหตุที่เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี เนื่องจากโครงสร้างผู้ถือหุ้นในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอยู่ในลักษณะแบบการกระจุกตัวของการถือหุ้น กล่าวคือบริษัทในประเทศไทยส่วนใหญ่มักเริ่มต้นด้วยธุรกิจครอบครัว เมื่อมีการขยายกิจการและเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อระดมทุนจากประชาชนทั่วไป ผู้ก่อตั้งซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวยังคงเข้าควบคุมบริษัทอยู่ ดังนั้นอำนาจในการบริหารงานและสิทธิในความเป็นเจ้าของยังคงเป็นของครอบครัวอยู่ การเกิดการขัดแย้งกันระหว่างฝ่ายบริหารและเจ้าของจึงเป็นไปได้ยาก ในการออกหุ้นเพิ่มทุนนั้นสาเหตุที่ไม่พบความสัมพันธ์ เนื่องจากส่วนใหญ่การระดมทุนของบริษัทจะเป็นการขายหุ้นให้กับบุคคลกลุ่มเดิมที่ถือหุ้นในบริษัท ในส่วนของการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารสาเหตุที่ไม่พบความสัมพันธ์ เนื่องจากในการเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหารในตลาดหลักทรัพย์ไทยส่วนใหญ่ประธานเจ้าหน้าที่บริหารคนใหม่ยังคงเป็นบุคคลในเครือญาติที่เป็นเจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้นทำให้นักบริหารเป็นไปในทิศทางเดียวกับที่ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทต้องการ และการเติบโตของกิจการไม่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี เนื่องจากการตัดสินใจเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสินทรัพย์ในกิจการต้องผ่านการเห็นชอบของผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัท และทุกฝ่ายในองค์กร

5.3 ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการเก็บข้อมูลในส่วนของค่าบริการอื่นนอกเหนือจากบริการสอบบัญชี เป็นเพียงการเก็บตัวเลขจากค่าบริการอื่นเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้ลงลึกถึงรายละเอียดของค่าบริการอื่นที่เกิดขึ้นเนื่องจากบริษัทจดทะเบียนฯ ไม่ได้มีการเปิดเผยในรายละเอียดของค่าบริการอื่น จึงเป็นข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้

5.4 ประโยชน์จากงานวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า เปอร์เซ็นต์การถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ความเสี่ยงทางการเงิน และผลการดำเนินงานมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้อบริการอื่นจากผู้สอบบัญชีนอกเหนือจากงานสอบบัญชี อาจเป็นประโยชน์สำหรับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

1. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ทำให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่ก่อให้เกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนขึ้น ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการศึกษาถึงปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนที่เกิดขึ้น

2. บริษัทจดทะเบียน

บริษัทจดทะเบียนสามารถนำปัจจัยต้นทุนตัวแทนที่ได้จากผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการแก้ไขและควบคุมต้นทุนตัวแทนที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยต้นทุนตัวแทน ซึ่งได้แก่ เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ความเสี่ยงทางการเงิน และผลการดำเนินงาน

3. นักลงทุน

เพื่อให้ให้นักลงทุนได้ทราบว่าค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสามารถลดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนลงได้ นอกจากทำให้ทราบว่าเปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร ความเสี่ยงทางการเงิน และผลการดำเนินงาน เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาตัวแทนหรือต้นทุนตัวแทนขึ้น

5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

5.5.1 ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้ศึกษาท่านอื่นอาจทำการแยกบริษัทออกเป็นบริษัทที่เป็นรัฐวิสาหกิจกับบริษัทที่เป็นของเอกชน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างผู้ถือหุ้นอย่างแท้จริง เนื่องจากโครงสร้างผู้ถือหุ้นของรัฐวิสาหกิจกับเอกชนมีความแตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยในเรื่องของปัจจัยต้นทุนตัวแทนมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

5.5.2 ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้ศึกษาท่านอื่นอาจศึกษาหาปัจจัยที่มีผลต่อสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีเพิ่มขึ้น เพื่อให้การวิจัยในเรื่องของต้นทุนตัวแทนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และอาจทำการพิจารณาแยกพิจารณาเป็นรายอุตสาหกรรม เพื่อพิจารณาเป็นรายอุตสาหกรรมไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัลยา วานิชย์บัญชา.การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2546.
- กัลยา วานิชย์บัญชา.การใช้ SPSS For Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2550.
- จีรนนท์ นาคสมทรง. 2548. ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงกมล ไชยพันธ์. 2546. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่องานตรวจสอบภายใน กับการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2548. คู่มือบริษัทจดทะเบียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายสื่อสิ่งพิมพ์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548.
- ธนิศ หวังวิวัฒน์ศิลป์. 2543. การลดต้นทุนที่เกิดจากปัญหาตัวแทนโดยใช้นโยบายเงินปันผลและการถือหุ้นของผู้บริหารในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการเงิน คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมธากุล เกียรติกระจาย และ ศิลปะพร ศรีจันเพชร. ทฤษฎีการบัญชี.พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร, 2544.
- วรศักดิ์ ทูมมานนท์. มิติใหม่ของการเงินและการวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร, 2547
- วรศักดิ์ ทูมมานนท์.เอกสารภาชีอกร : Creative accounting สาเหตุและลักษณะกิจการที่สื่อเค้าว่าน่าจะมี Creative accounting แฝงอยู่.กรุงเทพมหานคร, 2005
- สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. มาตรฐานการบัญชีของไทยฉบับรวมเล่ม.พิมพ์ครั้งที่ 7.กรุงเทพมหานคร: พี.เอ.ลีฟวิง, 2547
- สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. มาตรฐานการสอบบัญชี. พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพมหานคร: พี.เอ.ลีฟวิง, 2547

ภาษาอังกฤษ

- Abbott, L. J., S. Parker, G. F. Peters, and K. Raghunandan. 2001. The Effect of Audit Committee Characteristics and Non-audit fees on Audit Fees. Auditing: A Journal of Practice & Theory 22(2): 17-32.
- Bartov, E., Gul, F.A., and Tsui, J. S.L. 2001. Discretionary-accruals models and audit qualification. Journal of Accounting and Economics 30:421-452.
- Bedard, J. C. and Johnstone, K.M. 2004 Earnings Manipulation Risk, Corporate Governance Risk, and Auditors' Planning Decisions : The Accounting Review 79, 2 : 277.
- Bell, T. B., W. R. Landsman, and D.A. Shackelford. 2001 . Auditors' perceived business risk and audit fees : Analysis and evidence. Journal of Accounting Research 39 (June): 35-43.
- Dechow, P. M., R. G. Sloan, and A. P. Sweeney. 1995. Detecting earnings management. Accounting Review 70 (2): 193–225.
- Francis, J. R. and D. Wang. 2005. Impact of the SEC's Public Fee Disclosure Requirement on Subsequent Period Fees and implications for market efficiency. Working Paper, University Of Memphis.
- Frankel, R.M., Johnson, M.F., and Nelson, K.K. 2002 The Relation between Auditors' Fees For Nonaudit Services and Earnings Management . The Accounting Review 77 (Supplement): 71-105.
- Guay, W. R., Kothari, S.P., and Watts, R. L. 1996. A Market –based evaluation of Discretionary accrual models. Journal of Accounting Research 34 (Supplement) :83-105.
- Gul, F.A., Chen, C.J., and Tsui, J.S.L. 2003. Discretionary Accounting Accruals , Managers' Incentive , and Audit Fees. Contemporary Accounting Research 20 (Fall): 441-464.
- Johnstone, K. M. and J.C. Bedard. 2001. Engagement planning, bid pricing, and client response in the market for initial attest engagements. The Accounting Review 76 (2) : 199-220.

- Jones, J. 1991. Earnings management during import relief investigations. Journal of Accounting Research 29 (2): 193–228.
- Larcker D.F.and Richardson S.A. 2004 Fees Paid to Audit Firms, Accrual Choices, and Corporate Governance: Journal of Accounting Research 42 (3): 625-658.
- Lyon, J.D. and Maher, M.W. 2005. The Importance of Business Risk in Setting Audit Fees:Evidence from Cases of Client Misconduct. Journal of Accounting Research 43 (1): 133-151.
- Mutchler, J. F. 1985. Auditors' perceptions of the going-concern opinion decision. Auditing : A Journal of Practice & Theory 3 (Spring): 17-30.
- Nogler, G. E. 1995. The resolution of auditor going concern opinions. Auditing : A Journal of Practice & Theory 14 (Fall) : 54-73.
- Raghunandan, K. and Rama, D.V. 2006. SOX Section 404 Material Weakness Disclosures and Audit Fees. Auditing : A Journal of Practice& Theory 25 (1) : 99-114.
- Schelleman, C. 2005. Earnings management and the pricing and production of audit services. Working paper, University Maastricht.
- Stein, M. T.,D. A. Simunic. and T. B. O'Keefe. 1994. Industry differences in the production of audit services. Auditing : A Journal of Practice& Theory 13 (Supplement) : 516-533.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

การใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยใช้สมการ $\hat{Y} = a + bx$ เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ทั้งในด้านการแสดงระดับและทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X และ Y หรือพยากรณ์ค่า Y เมื่อกำหนดค่า X ผู้วิจัยต้องมีความมั่นใจในความถูกต้องของสมการถดถอย จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุดังนี้

1) ค่าความคลาดเคลื่อนต้องมีการแจกแจงแบบปกติ

การตรวจสอบว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติหรือไม่ ใช้สถิติทดสอบ Kolmogorov-Smirnov Test เป็นการเปรียบเทียบค่าของการแจกแจงแบบปกติของข้อมูลตัวอย่างกับค่าของการแจกแจงสะสมของข้อมูลภายใต้สมมติฐานที่ว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติถ้าค่าความแตกต่างต่ำแสดงว่า ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ โดยมีสมมติฐานในการทดสอบดังนี้

H_0 : ค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : ค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ

ผลการทดสอบการแจกแจงแบบปกติของค่าความคลาดเคลื่อนโดยใช้สถิติ Kolmogorov-Smirnov Test สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ ก.1 สถิติ Kolmogorov-Smirnov Test

	Kolmogorov-Smirnov(a)		Shapiro-Wilk	
	Statistic	Sig.	Statistic	Sig.
Y_CFAF	.379	.000	.345	.000
OWN	.048	.001	.986	.000
DIRSH	.231	.000	.762	.000
DTA	.075	.000	.836	.000
ROCE	.355	.000	.174	.000
NEW	.466	.000	.541	.000
CEO	.474	.000	.528	.000
GROWTH	.280	.000	.321	.000
IN	.506	.000	.448	.000
SR	.372	.000	.187	.000
TA	.399	.000	.203	.000
B4	.378	.000	.629	.000

$$\begin{aligned} \text{ตัวแบบ CFAF} = & B_0 + B_1 \text{DIRSH} + B_2 \text{OWN} + B_3 \text{DTA} + B_4 \text{ROCE} + B_5 \text{NEWI} + B_6 \text{CEO} \\ & + B_7 \text{GROWTH} + B_8 \text{IN} + B_9 \text{SR} + B_{10} \text{TA} + B_{11} \text{BIG4} + e + \varepsilon \end{aligned}$$

การวิเคราะห์สถิติ Kolmogorov-Smirnov Test พิจารณาได้จากค่า p-value ถ้าค่า p-value น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05 จะยอมรับสมมติฐาน แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ และจากตารางที่ ก.1 พบว่า ค่า p-value มีค่าต่ำกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ แต่อย่างไรก็ตามหากหน่วยตัวอย่างในการวิจัยมีมากกว่า 30 ตัวอย่าง สามารถสันนิษฐานได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงสถิติมีการแจกแจงแบบปกติ

2) ค่าเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับศูนย์

ค่าเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์ การหาค่า a และ b โดยทำให้ผลบวกกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมีค่าต่ำสุด จะทำให้ $\sum e_i = 0$

$$\text{ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน} = E(e) = \frac{\sum e_i}{n} = \frac{0}{n} = 0$$

ดังนั้น เงื่อนไขข้อนี้จึงเป็นจริงเสมอเมื่อใช้เทคนิคกำลังสองน้อยที่สุด (Least Square) ในการหาค่า a และ b

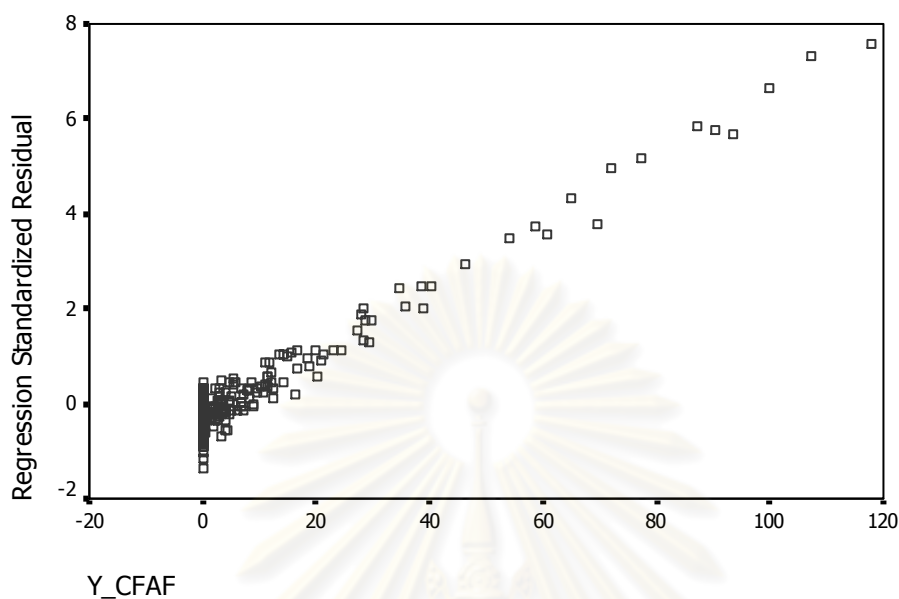
3) ค่าความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ทุกค่าของตัวแปรอิสระ

แผนภาพที่ ก.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี (Y) กับค่าความคลาดเคลื่อน (e) สามารถสรุปได้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Scatterplot

Dependent Variable: Y_CFAF

แผนภาพที่ ก.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนค่าบริการอื่นนอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีกับค่าความคลาดเคลื่อน

จากแผนภาพข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าค่า e กระจายตัวค่อนข้างสม่ำเสมออยู่ในช่วงแคบ ๆ หมายความว่าค่า Y จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ค่าความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่

4) ค่าความคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระกัน

การทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าความคลาดเคลื่อนใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson พิจารณาจากค่า Durbin-Watson โดยถ้าค่า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 2 คือมีค่าในช่วง 1.5 ถึง 2.5 สรุปได้ว่า ค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน

ผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระกันของค่าความคลาดเคลื่อน แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ ก.2 สถิติ Durbin-Watson

	ค่า Durbin-Watson
ตัวแบบที่ 1	1.969

จากตารางที่ ก.2 ผลการวิเคราะห์ค่า Durbin-Watson พบว่ามีค่าอยู่ในช่วง 1.5 ถึง 2.5 จึงสรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

5) ตัวแปรอิสระทุกตัวต้องเป็นอิสระกัน

การทดสอบความเป็นอิสระกันของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยแต่ละตัวว่าเป็นอิสระกันหรือไม่ สามารถพิจารณาได้จากค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factors (VIF) หากว่าสถิติ Tolerance มีค่าต่ำหรือมีค่าใกล้ศูนย์ และสถิติ Variance Inflation Factors (VIF) มีค่ามาก แสดงว่าตัวแปรอิสระคู่ใดคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity อันเป็นผลทำให้สมการถดถอยไม่ถูกต้อง การทดสอบความเป็นอิสระกันของตัวแปรอิสระสามารถแสดงได้ดังนี้

ตารางที่ ก.3 ค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factors ของตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	Tolerance	VIF
DIRSH	.948	1.055
OWN	.982	1.018
DTA	.914	1.094
ROCE	.954	1.048
NEWI	.950	1.053
CEO	.964	1.037
GROWTH	.964	1.037
IN	.886	1.128
SR	.985	1.015
TA	.973	1.027
B4	.961	1.040

จากตารางที่ ก.3 จะเห็นว่า ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าเข้าใกล้ 1 และค่า VIF ของตัวแปรอิสระทุกตัวก็มีค่าต่ำด้วย จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความเป็นอิสระกัน ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววิไลพร เหลืองกมลจินดา เกิดวันที่ 8 สิงหาคม 2525 ที่จังหวัดชลบุรี สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ในปีการศึกษา 2548 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรบัญชี มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2548

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย